

RAZEM ZMIENIAMY ŚLĄSKIE

Biuletyn informacyjny
Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Śląskiego

02/2016

ISSN 2450-0895
egzemplarz bezpłatny

KONWENT MARSZAŁKÓW RP

Inicjatorem Konwentu Marszałków RP był Jan Olbrycht – marszałek województwa śląskiego w latach 1998-2002. Pierwsze posiedzenie odbyło się w grudniu 1998 roku i od tamtej pory marszałkowie województw spotykają się co pół roku, by m.in. analizować propozycje zmian w ustawach i innych przepisach oraz omawiać aktualne problemy samorządów województw.

W

tym roku Śląskie po raz trzeci gościło władarzy 16 województw podczas Konwentu Marszałków RP. W ramach śląskiej prezydencji odbyły się trzy spotkania, pierwsze od 12 do 14 kwietnia w Szczyrku. Tematem obrad były m.in. prawne i finansowe aspekty funkcjonowania służby zdrowia, polityka senioralna i wdrażanie FE. Drugie posiedzenie miało miejsce 18 maja podczas Europejskiego Kongresu Gospodarczego w Katowicach. Omówiono sytuację Przewozów Regionalnych Sp. z o.o. oraz możliwości inwestowania w sport w kontekście promocji regionów. Ostatnie ze spotkań odbyło się od 21 do 23 czerwca w Ogrodzieńcu. Rozmowy koncentrowały się m.in. wokół stanu prac Ministerstwa Rozwoju w zakresie Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Planu działań w związku z przyspieszeniem i zwiększeniem efektywności wykorzystania funduszy UE. ■

KD

NAGRODA „POLITYKI” DLA MCK!

Międzynarodowe Centrum Kongresowe w Katowicach zostało zwycięzcą piątej edycji prestiżowej Nagrody Architektonicznej „Polityki”. Co ciekawe, autorzy projektu MCK JEMS Architekci znaleźli się w finale konkursu po raz czwarty.

B

udynek razem z Narodową Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia i Muzeum Śląskim tworzy tzw. Strefę Kultury w Katowicach, która powstała w miejscu, gdzie jeszcze w latach 90. wydobywano węgiel. Obiekt o całkowitej powierzchni użytkowej prawie

35 tysięcy metrów kwadratowych łączy w sobie wiele funkcji: kongresową, konferencyjną, wystawienniczą, targową i widowiskową. Największa sala widowiskowa w MCK może pomieścić około 10 tysięcy osób, a mniejsze sale audytoryjne – od 600 do 1000.

Autorami projektu jest firma JEMS Architekci. Inwestycja kosztowała ponad 378 mln zł, z czego ponad 182 mln zł pochodziły z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. ■

foto: Urząd Miasta Katowice/S. Rybok

KD

MCK zachwyca nowoczesnymi rozwiązaniami architektonicznymi

Szanowni Państwo,

przed Państwem drugi w tym roku numer biuletynu „Razem zmieniamy Śląskie”, w dużej mierze poświęcony procesowi deinstytucjonalizacji, czyli przejściu od opieki instytucjonalnej do wsparcia świadczonego na poziomie lokalnej społeczności. Kluczem w tym procesie jest podmiotowe podejście do osób starszych, dzieci i osób z niepełnosprawnościami, poszanowanie ich godności i wolności osobistej oraz pierwszeństwo ich indywidualnych potrzeb nad procedurami i wymaganiami organizacyjnymi. Główne argumenty za przeniesieniem pomocy na poziom lokalny odwołują się do większej niezależności osoby wspieranej, lepszej jakości oferowanych usług przy porównywalnych, a nawet mniejszych kosztach oraz do zwiększenia poziomu integracji w społeczeństwie. Proces deinstytucjonalizacji w naszym regionie finansowo wspierają środki z RPO WSL, które w ramach osi IX *Włączenie społeczne* przeznaczone zostały m.in. na wzrost jakości usług społecznych i zdrowotnych. Natomiast po fundusze na rozwój infrastruktury tych usług będzie można sięgnąć, startując w konkursach osi X *Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna*. Zapowiedzią najbliższych naborów jest artykuł o mieszkalnictwie socjalnym, wspomaganiu i chronionym, który szczególnie polecam Państwa uwadze.

W dalszej części numeru znajdą Państwo informacje o wsparciu dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, o technologiach informacyjno-komunikacyjnych w codziennym życiu oraz o stypendiach naukowych dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, które przyznaje Samorząd Województwa. Polecam również artykuł o jednej z horyzontalnych zasad RPO WSL, mówiącej o konieczności zapewnienia dostępności we wszystkich produktach i usługach oferowanych w ramach unijnych przedsięwzięć. Jako dobre praktyki w tym zakresie posłużyły projekty z poprzedniej perspektywy wyróżnione podczas audytu dostępności Inwestycje dla wszystkich.

Na koniec warto zapoznać się z nowymi zasadami oznaczania projektów, gdyż jednym z naszych wspólnych obowiązków jest właściwa informacja o unijnym współfinansowaniu. ■

Życzę owocnej lektury.

Aleksandra Skowronek,
Wicemarszałek Województwa Śląskiego

foto: Tomasz Jodłowski

W NUMERZE

- 4 > Człowiek – lepszy niż instytucja
- 6 > Dzieciom potrzebna jest miłość
- 8 > Jak dobrze mieć sąsiada
- 9 > Cztery ściany pod nadzorem
- 10 > Inwestycje w usługi społeczne
- 12 > Między możliwościami a oczekiwaniami
- 14 > Dostępność przede wszystkim
- 16 > Dostępność – praktyczne wskazówki
- 18 > Inwestycje dla wszystkich
- 20 > Jak promować unijny projekt
- 24 > Nowe technologie potrzebne od zaraz
- 26 > Weź dotację, załóż firmę!
- 28 > Stypendia naukowe – inwestycja w talent
- 30 > Lokalne projekty na miarę potrzeb

BEZPŁATNA PRENUMERATA

Kolejne numery biuletynu „Razem zmieniamy Śląskie” można zaprenumerować, wypełniając formularz dostępny pod linkiem: www.rpo.slaskie.pl/biuletyn.

Razem zmieniamy Śląskie – Biuletyn Informacyjny RPO WSL, wydawany na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, ul. Ligonia 46, 40-037 Katowice, Wydział Rozwoju Regionalnego, fundusze@slaskie.pl, www.rpo.slaskie.pl

Wydawca: Wydawnictwo KA, e-mail: wydawnictwo@kasc.pl, www.kasc.pl

Redakcja: Łukasz Karkoszka, Marek M. Magda, Klaudia Dąbrowska, Joanna Tomczyk-Lidochowska, Dominik Wójcik • Współpraca z redakcją: Krystyna Skrabek (UM WSL), Agnieszka Gajewska (UM WSL), Agnieszka Cieplik (UM WSL), Agata Woźniak (UM WSL), Magdalena Łuka (UM WSL), Paulina Cius (ŚCP), Piotr Kucharski (WUP)

Opracowanie i skład: Wydawnictwo KA s.c. • projekt: Magdalena Frączek, Druk: Mikopol

Zdjęcia na okładce: Deinstytucjonalizacja – przykładowe formy usług (źródło: Fotolia)

Publikacja bezpłatna, współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

CZŁOWIEK - LEPSZY NIŻ INSTYTUCJA

Rozmowa z dr Julią Pieńkosz, kierownik Działu Badań Jakościowych w firmie PBS – Partner In Business Strategies

W europejskich zamkniętych zakładach opiekuńczych przebywają ponad dwa miliony osób – takie są dane szacunkowe. A przecież, co podkreśla Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, osoby starsze i niepełnosprawne mają prawo do samodzielnego życia, nie powinny pozostawać w izolacji...

Tak duża liczba osób trafiających do zakładów zamkniętych świadczy o tym, że usługi środowiskowe w wielu krajach wciąż nie są dostatecznie rozwinięte, zaś dominującą formą wsparcia są usługi instytucji. Nie wszystkie osoby przebywające w zakładach zamkniętych potrzebują jednak tak silnie zinstytucjonalizowanej opieki. W wielu przypadkach lepszym rozwiązaniem byłaby kompleksowa pomoc środowiskowa. Z badań wynika, że nawet krótkotrwały pobyt w zakładzie zamkniętym może być szkodliwy i prowadzić do nieodwracalnych negatywnych skutków emocjonalnych i społecznych. W wielu takich zakładach dochodzi do deprywacji życia klientów czy też ich oddzielenia od rodziny. Opieka środowiskowa jest nie do przecenienia, szczególnie w przypadku osób starszych. Eksperti wskazują, że jedną z ważniejszych potrzeb seniorów jest potrzeba społecznej akceptacji, więzi emocjonalnej, ale też poczucia bycia potrzebnym. W warunkach zakładów zamkniętych spełnienie tych potrzeb jest często niemożliwe.

Czy pomoc instytucjonalna jest nieefektywna?

Jeśli chodzi o efektywność funkcjonowania instytucjonalnych form pomocy pod względem finansowym, to oczywiście są to rozwiązania bardzo kosztochłonne. Analiza struktury wydatków samorządów pokazuje, że stacjonarne formy opieki (np. DPS) wymagają dużo większych inwestycji finansowych niż już funkcjonujące, chociaż wciąż

w zbyt małym zakresie, środowiskowe formy opieki. Usługi środowiskowe rzeczywiście są tańsze od tych zinstytucjonalizowanych, pod warunkiem że wiemy dokładnie, które z tych usług są potrzebne. By tak się stało, konieczne są bieżący monitoring i diagnoza usług społecznych. W tej chwili w obszarze polityki społecznej istotną rolę w procesie monitorowania potrzeb przypisuje się lokalnym jednostkom organizacyjnym, tj. OPS (ośrodek pomocy społecznej) i PCPR (powiatowe centrum pomocy rodzinie), odpowiedzialnym za tworzenie regionalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych. Samorządy jednak zbyt rzadko tworzą odrębne systemy monitorowania poświęcone danemu obszarowi opieki. Sporadycznie opracowywane są także kompleksowe wskaźniki popytu czy deficytów na rynku usług społecznych. Stąd też często dochodzi do sytuacji, w której powstaje zbyt wiele kosztochłonnych i nieefektywnych – zarówno z punktu widzenia polityki finansowej samorządu, jak i potrzeb odbiorców – instytucjonalnych form wsparcia.

W wielu krajach europejskich coraz mocniejszy nacisk kładzie się na proces deinstytucjonalizacji...

Zgadza się. Kraje basenu Morza Śródziemnego, m.in. ze względu na tradycje opieki rodzinnej, inwestują w pierwszej kolejności w opiekę nieformalną sprawowaną przez bliskich. W krajach skandynawskich z kolei wprowadzono rozwiązania oparte na systemie usług publicznych. Francja natomiast wyróżnia się udziałem imigrantów w usługach opiekuńczych, zarówno formalnych, jak i nieformalnych. Rozwija się tam również wolontariat, będący formą wsparcia pracowników instytucji oraz opiekunów domowych. Dobrze sprawdza się też system bonów na opiekę, którymi podopieczni mogą optować poszczególne usługi opiekuńcze,

ODBIORCY WSPARCIA

- > Dzieci i młodzież
- > Osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny
- > Osoby przewlekle chore
- > Osoby mające problemy ze zdrowiem psychicznym
- > Osoby starsze

OPIEKA INSTYTUCJONALNA

- > Domy dziecka
- > Zakłady lecznicze dla dzieci
- > Domy pomocy społecznej
- > Szpitale psychiatryczne
- > Domy „spokojnej starości”

OPIEKA ŚRODOWISKOWA

- > Rodzinne domy dziecka
- > Dzielne domy pomocy społecznej, opieki medycznej
- > Lokalne centra opieki domowej
- > Rodzinne domy pomocy
- > Dzielne domy opiekuńczo-rehabilitacyjne, również dla osób starszych

Dr Julita Pieńkosz

Kierownik Działu Badań Jakościowych w firmie PBS – Partner In Business Strategies. Absolwentka Instytutu Socjologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz członek Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, doktor nauk humanistycznych w zakresie socjologii. Jest autorką wielu publikacji naukowych dotyczących kształtowania socjologii w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Specjalizuje się także w badaniach społecznych – z obszaru edukacji oraz polityki społecznej.

fol. Archiwum prywatne

uwzględniając również pracę swoich bliskich – opiekunów nieformalnych. Na szczególną uwagę zasługują rozwiązania niemieckie. Poprawie jakości opieki świadczonej seniorom przez osoby bliskie służy tam system szkoleń, m.in. z zakresu zdrowia, opieki, radzenia sobie z cierpieniem i śmiercią. Niemieccy opiekunowie nieformalni mogą korzystać również z grup wsparcia, które umożliwiają im wymianę doświadczeń z innymi osobami w podobnej sytuacji, poradnictwa oraz urlopów opiekuńczych, pozwalających na sprawowanie opieki nad bliskimi, jak również „urlopów wytchnieniowych” (dzięki prawu do korzystania z czasowej opieki zastępczej). W Niemczech obowiązuje też ubezpieczenie pielęgnacyjne, z którego finansowane jest m.in. wsparcie dla opiekunów nieformalnych.

W Polsce proces deinstytucjonalizacji dopiero nabiera rozpędu, jak go poprowadzić, aby był w pełni skuteczny?

W moim przekonaniu, wprowadzaniu procesu deinstytucjonalizacji powinno towarzyszyć prowadzenie polityki informacyjnej, nie tylko wśród odbiorców, ale też organizatorów i realizatorów usług, pokazującej w sposób operacyjny, na czym ten proces ma polegać. Warto też zrezygnować z posługiwania się samym terminem „deinstytucjonalizacja” na rzecz bardziej operacyjnego rozumienia procesu; a więc nie likwidacji instytucji wsparcia, a raczej w większym niż dotychczas stopniu rozwoju usług środowiskowych.

Jak proces deinstytucjonalizacji wygląda w praktyce?

W praktyce to proces rozwoju usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności, które mają wyeliminować konieczność opieki instytucjonalnej. Nie oznacza to całkowitej likwidacji zamkniętych zakładów opieki, lecz stanowi formę profilaktyki społecznej. Obecnie stosowane w Polsce prawo umożliwia wprowadzanie wielu form opieki środowiskowej, w tym w obszarze polityki społecznej. Dzielne domy pomocy społecznej, rodzinne domy pomocy oraz środowiskowe domy samopomocy, mieszkania chronione, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze to niektóre z już realizowanych usług. W razie potrzeb katalog ten może być rozszerzany.

Przekształcenie opieki instytucjonalnej w usługi świadczone na poziomie lokalnych społeczności wymaga większego zaangażowania organizacji pozarządowych. Czy są one przygotowane infrastrukturalnie i kadrowo do świadczenia specjalistycznych usług społeczno-opiekuńczych?

Trzeci sektor bez wątpienia cierpi na deficyty w obszarze materialnym, finansowym i kadrowym, szczególnie jeśli mówimy o tych organizacjach, które chciałyby świadczyć

profesjonalne usługi dla osób z niepełnosprawnością. Wynika to z tego, że same źródła finansowania NGO są mało zróżnicowane; są to głównie granty, kontrakty, dotacje czy składki członkowskie oraz – czasami – dochody z prowadzonej działalności. Problemy są z pozyskiwaniem środków unijnych, biurokracją oraz z rozliczaniem poszczególnych działań w ramach projektów. Zasoby kadrowe trzeciego sektora oparte są głównie na aktywności wolontariuszy. I tu spotykamy dwojaki rodzaj problemy. Po pierwsze, szczególnie w przypadku prowadzenia opieki medycznej czy rehabilitacji, wolontariusze nie zawsze wystarczą. W tym przypadku konieczne jest zatrudnienie płatnego personelu, gdyż profesjonalne usługi wymagają specjalistycznej wiedzy i kompetencji. Drugim jest coraz częściej występujący w Polsce kryzys postaw altruistycznych i zmniejszające się zaangażowanie obywatelskie – brak kapitału społecznego. Istotną barierą w partycypacji podmiotów trzeciego sektora w deinstytucjonalizacji może być też ich lokalizacja. W o wiele lepszej sytuacji są miasta – tutaj przeważnie sieć NGO jest dość gęsta, z kolei na terenach wiejskich potencjał tych instytucji jest bardzo ograniczony.

Jakie są największe bariery w procesie przekształcania opieki instytucjonalnej na rzecz świadczenia jej w środowisku lokalnym?

Częściowo już o tych barierach wspomniałam. Są to przeszkody, które możemy określić mianem poznawczych, dostrzegalne wśród organizatorów, realizatorów, ale także odbiorców usług; czyli po prostu brak zrozumienia dla idei deinstytucjonalizacji i łączenia jej z całkowitą likwidacją instytucji wsparcia. Ponadto w wielu samorządach ograniczone zasoby finansowe blokują możliwości większej alokacji środków na rozbudowę środowiskowych form wsparcia, przy jednoczesnej konieczności utrzymania drogich i dominujących usług instytucjonalnych. Brakuje środków przede wszystkim na realizację takich form wsparcia, jak dzielne domy pomocy, środowiskowe domy samopomocy, organizacja mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych i starszych czy turnusy rehabilitacyjne. Dodatkowo utrudnieniem w alokowaniu środków jest brak monitoringu popytu na opiekę. Zasoby kadrowe, którymi dysponują samorządy do realizacji zadań opiekuńczych, także nie są obecnie wystarczające. Problem dotyczy szczególnie usług specjalistycznych, wymagających wyższego wykształcenia kierunkowego, a także podstawowych usług świadczonych przez pracowników socjalnych czy asystentów osoby niepełnosprawnej. ■

rozmawiał:
Dominik Wójcik

DZIECIOM POTRZEBNA JEST MIŁOŚĆ

Rozmowa z Tomaszem Polkowskim,
prezesem Zarządu Fundacji Dziecko i Rodzina

fol. Archiwum prywatne

W ostatnich latach w obszarze polityki społecznej promowany jest trend odchodzenia od opieki instytucjonalnej na rzecz opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności, tak zwana deinstytucjonalizacja. Co konkretnie kryje się pod tym pojęciem?

Deinstytucjonalizacja nie oznacza automatycznego zamykania instytucji opiekuńczych dla dzieci lub dorosłych. To zmiana sposobu myślenia i odejście od ponadstuletniej tradycji pracy socjalnej, która zakładała, że jeśli jakaś jednostka sobie nie radzi, państwo ma obowiązek się nią zaopiekować. Do dzisiaj kierunki pedagogiczne przygotowujące kandydatów do pracy w instytucjach opiekuńczych noszą nazwę „pedagogika opiekuńczo-wychowawcza”. Wynika to z przeświadczenia, że dziecko można „wychować” i zaspokoić jego potrzeby poza rodziną. Tymczasem w Stanach Zjednoczonych i w krajach Europy Zachodniej naukowcy już dawno zauważyli, że takie podejście jest błędne. John Bowlby i jego następcy odwrócili piramidę potrzeb, wskazując, że fundamentem zaspokojenia potrzeb rozwojowych dziecka jest bezpieczna więź z opiekunem podstawowym, czyli najczęściej z matką i ojcem. Deinstytucjonalizacja opiera się więc na przekonaniu, że w instytucjach – mimo ogromnego zaangażowania i poświęcenia wychowawców – nie ma możliwości zaspokojenia podstawowej potrzeby dziecka, to znaczy potrzeby miłości.

Gdzie należy szukać źródeł deinstytucjonalizacji?

Poza nauką o więzi, źródłem deinstytucjonalizacji jest rezygnacja z tzw. medyczo-diagnostycznego podejścia do nauk społecznych, w którym zakładano, że – w przypadku kryzysu w rodzinie – specjaliści zatrudnieni w systemie pomocy społecznej postawią diagnozę, a następnie przygotowują i zrealizują plan pomocy. Ten sposób myślenia został przejęty z nauk medycznych, a następnie wzmocniony przez psychoanalizę. Jednak już w latach 40. Bertha Reynolds wskazywała, że w pracy z ludźmi potrzebującymi pomocy należy oprzeć się na kompetencjach, dobrych doświadczeniach i „mocnych stronach” klienta pomocy. Słynne pytanie: „Jak dotrwałeś do tego momentu?” zapoczątkowało tzw. podejście wzmacniające, którego gwałtowny rozwój w pomocy społecznej przypada dopiero na lata 90. XX wieku. Jego przedstawicielami byli Charles Rapp – postulujący praktykę pracy socjalnej opartej na zasobach oraz Dennis Saleebey, którego książka „Perspektywa mocnych stron w praktyce socjalnej” stała się podręcznikiem dla pracowników socjalnych na całym świecie

i była wielokrotnie wydawana i aktualizowana. Obecnie większość zaawansowanych systemów pomocy społecznej opiera się na przeświadczeniu, że nie można komuś pomóc, jeśli nie pomoże on sobie sam. Można jedynie stosować określone techniki pracy, aby klient uświadomił sobie, jakie ma kompetencje i zasoby – rodzinne oraz środowiskowe. Opierając się na tych zasobach, klient ma zbudować i zrealizować plan wyjścia z kryzysu. W połączeniu z nauką o więzi, a w XXI wieku – z osiągnięciami neurobiologii (w tym odkryciami dotyczącymi wpływu więzi na rozwój mózgu), powstał ugruntowany pogląd, że w przypadku, gdy dziecko pozbawione jest bezpiecznych więzi we własnej rodzinie, należy w pierwszym rzędzie próbować je odbudować, a jeśli to się nie uda – zapewnić niezbędne do rozwoju więzi w środowisku rodzinnym.

Kogo dotyczy ten proces?

Wbrew obiegowym opiniom, deinstytucjonalizacja obejmuje nie tylko domy dziecka, ale także wszystkie instytucje, które miały zastąpić rodzinę i separować osoby w kryzysie od zasobów społeczności lokalnej. Dotyczy to więc domów pomocy społecznej, szpitali psychiatrycznych, zakładów leczniczych dla dzieci, domów „spokojnej starości”. We wszystkich tych przypadkach wskazuje się na konieczność wzmocnienia odpowiedzialności rodziny oraz społeczności lokalnych. Należy więc pomóc rodzinie w opiece nad osobą potrzebującą pomocy, a jeśli jest to niemożliwe, stworzyć wewnątrz społeczności lokalnych miejsca zapewniające dzieciom i dorosłym prawo do indywidualności oraz prawo do korzystania z dobrodziejstw życia, w tym dobrodziejstw relacji emocjonalnych, pośród „normalnie” funkcjonujących ludzi. Niestety w Polsce wciąż z dużą podejrzliwością patrzy się na osiągnięcia np. krajów skandynawskich w zakresie zapewnienia osobom niepełnosprawnym umysłowo mieszkań pośród społeczności, gdzie pomoc zewnętrzna jest ograniczona do niezbędnego minimum – w zależności od możliwości podopiecznych.

Jakie są największe zalety eliminowania opieki instytucjonalnej?

Mówiąc o ograniczaniu pieczy instytucjonalnej, najczęściej mówi się o pieniądzu, wskazując na wysokie koszty utrzymania w domach dziecka czy w domach pomocy społecznej. Tymczasem największą długofalową korzyścią z rozwoju dziecka w warunkach rodzinnych jest zapewnienie optymalnych warunków jego rozwoju w każdej sferze: emocjonalnej,

intelektualnej, fizycznej i społecznej. Mówiąc prosto: dając dziecku miłość, zapewniamy przeniesienie tej miłości na kolejne pokolenia, czyli budujemy zdrowe społeczeństwo.

Czy możliwa jest całkowita rezygnacja z opieki instytucjonalnej?

W tym zakresie istnieje wiele mitów. Często słyszę obiegową opinię, że „są dzieci, które nie nadają się do wychowania w rodzinie i dlatego potrzebne są instytucje opiekuńcze”. Podaje się przykłady zdemoralizowanych nastolatków, którzy urządzili rodzinom zastępczym prawdziwe piekło. Myślę jednak, że tego rodzaju sytuacji jest wielokrotnie mniej niż miejsc w obecnie funkcjonujących instytucjach opiekuńczych. W niektórych „trudnych” przypadkach potrzebne mogą być małe, przypominające dom, instytucje, w których z jednej strony stworzy się warunki do budowania indywidualnych więzi z opiekunem, a z drugiej strony zapewni terapię. Nowy system zakłada stosowanie technik pracy opierających się na zasobach rodzin i społeczności lokalnych oraz przygotowanie i wspieranie specjalistycznych rodzin zastępczych. Nie będzie wtedy potrzeby utrzymywania kilkudziesięciu tysięcy miejsc w różnego typu instytucjach opiekuńczych, funkcjonujących w różnych resortach, nieskoordynowanych z pracą asystentów rodziny.

W Polsce jesteśmy dopiero na początku drogi. Jakie są największe przeszkody w efektywnym prowadzeniu tego procesu?

Najważniejszą przeszkodą wydaje się sposób myślenia pracowników systemu, wynikający z wieloletniego funkcjonowania podejścia instytucjonalnego. Wciąż uczy się studentów, że podstawą pomocy jest dobra diagnoza, a potem konstrukcja i realizacja planu przez specjalistów. Podejście skupione na zasobach klientów jest wciąż w Polsce awangardą, która efektownie wygląda na szkoleniach, ale – jak mówią często praktycy – „nie da się tego zastosować w polskich warunkach”. Paradoksalnie, przeszkodą jest też dobra kondycja instytucji opiekuńczych, które w Polsce są dobrze wyposażone i pracuje w nich wielu oddanych, profesjonalnie przygotowanych wychowawców. Skoro funkcjonują tak dobrze i pracują tam sprawdzeni ludzie – to po co zamieniać je na niepewne rodziny zastępcze? Argumenty te są wspierane medialnymi doniesieniami o skandalach w rodzinach zastępczych oraz informacjami o dużej liczbie dzieci „zwracanych” do domów dziecka. W tym myśleniu brakuje jednak dalszej perspektywy: „co się stanie, jeśli potencjał i umiejętności specjalistów z instytucji opiekuńczych wykorzystamy do budowania systemu opartego na zasobach społeczności?”

W jakich obszarach odnosimy największe sukcesy w zakresie deinstytucjonalizacji, a które wymagają jeszcze pracy?

W Polsce reforma ma charakter „wyspowy”. Zależy od tzw. „czynnika ludzkiego”, czyli od pojawienia się w danym powiecie lub gminie ludzi otwartych na nowe rozwiązania. W Gdyni od dawna funkcjonują asystenci rodziny (jeszcze przed wejściem w życie ustawy wprowadzającej ten nowy zawód) i dzięki temu statystycznie mniej jest tutaj przypadków umieszczania dzieci poza rodziną niż w innych powiatach. Można też wskazać na wiele nowatorsko funkcjonujących powiatów, np. w województwie śląskim (powiat wodzisławski, rybnicki, Częstochowa). Wiele z nich zostało nagrodzo-

nych za rozwój rodzinnej pieczy zastępczej przez Koalicję na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej. Żeby jednak nowy sposób myślenia stał się powszechny, potrzebna jest realizacja projektu szkoleniowego na skalę całego kraju oraz zmiany ustawodawcze, które udrożniłyby niesprawny system pracy z rodzinami w kryzysie. Fundacja Dziecko i Rodzina przeprowadziła w całym kraju szkolenia dla asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Potwierdziły one duży potencjał pracowników systemu i wielką potrzebę wprowadzania metodologii opartej na podejściu wzmacniającym oraz osiągnięciach nauki o więzi.

W obecnej perspektywie finansowej procesy deinstytucjonalizacji są wspierane przez Fundusze Europejskie...

Jest duża nadzieja na odpowiednie wykorzystanie regionalnych programów operacyjnych na rzecz budowania usług wzmacniających rodziny, budujących koordynację działań poziomu gminnego i powiatowego oraz tworzących nowe usługi oparte na zasobach społeczności lokalnych. Tego typu programy będą mogły przyczynić się do wzrostu liczby rodzin wspierających i pomocowych (oraz nieformalnej pomocy sąsiedzkiej), pomocy specjalistycznej, grup wsparcia, profesjonalnie przygotowanych rodzin zastępczych (gotowych do współpracy na rzecz reintegracji rodzin). Bardzo ciekawym rozwiązaniem, które jest wpisane w prawo kilku krajów europejskich, jest tzw. konferencja grupy rodzinnej, czyli metoda tworzenia planu pomocy w oparciu o zasoby samej rodziny. Liczę na to, że wprowadzenie takich rozwiązań będzie wspierane przez środki europejskie. Jedynym zmartwieniem jest to, czy znajdą się powiaty i organizacje pozarządowe, które będą w stanie przygotować i zrealizować takie programy.

Czy jako społeczeństwo jesteśmy gotowi na tak dużą zmianę? A może w pierwszej kolejności należałoby podnieść poziom świadomości obywateli?

Postulat „podnoszenia poziomu świadomości” kojarzy mi się z wieloletnimi działaniami. Tymczasem dzieci nie chcą i nie powinny czekać. Każdy dzień, w którym dziecko pozbawione jest miłości, to strata, która negatywnie wpływa na jego rozwój. Należy pilnie zmienić prawo i wykorzystywać dostępne środki, w tym europejskie, do tworzenia dobrych modeli pracy na rzecz dzieci i rodzin. Każde dziecko, które będzie mogło pozostać we wzmocnionej rodzinie, korzystając z jej wewnętrznych i zewnętrznych zasobów – to zwycięstwo nowego sposobu myślenia. Jeśli nie uda się zbudować (w szeroko pojętej rodzinie) bezpiecznego środowiska dla dziecka, to takim zwycięstwem będzie umieszczenie go w świadomej, profesjonalnie funkcjonującej rodzinie zastępczej, która będzie otwarta na różne, zgodne z potrzebami dziecka rozwiązania – w tym na powrót do rodziny biologicznej. ■

rozmawiał:
Łukasz Karkoszka

Tomasz Polkowski

Prezes Fundacji Dziecko i Rodzina, autor wielu publikacji i programów szkoleniowych w zakresie pomocy dziecku i rodzinie, inicjator zmian legislacyjnych, organizator kampanii społecznych. Realizował programy szkoleniowe w Polsce i wielu krajach Europy Centralnej i Wschodniej.

JAK DOBRZE MIEĆ SĄSIADA

Teleopieka, nadzór lekarski, wsparcie wolontariuszy i pomoc sąsiedzka to najważniejsze elementy pilotażowego projektu „Asystent Seniora”, realizowanego w Poznaniu. Przedsięwzięcie udowodniło, że kompleksowe wsparcie świadczone w środowisku lokalnym jest skuteczną alternatywą dla tradycyjnych „domów spokojnej starości”.

Wsparcie sąsiadów i wolontariuszy to kluczowy element projektu

WSPARCIE I OPIEKA

– Projekt trwał sześć miesięcy – od maja do grudnia 2015 roku. Uczestnikami było jedenastu mieszkających samotnie seniorów, którzy ze względu na stan zdrowia wymagali stałej opieki. Każdy wypełnił ankietę na temat stanu swojego zdrowia, wskazując choroby lub rodzaj niepełnosprawności, a także wytypował przynajmniej jedną mieszkającą w sąsiedztwie osobę do kontaktu. Wszystko po to, byśmy mogli dostosować usługi teleopieki do indywidualnych potrzeb – mówi **Monika Szelażewicz**, koordynatorka projektu z firmy Centermed Poznań Sp. z o.o. – Seniorzy otrzymali specjalne nadajniki, dzięki którym mogli połączyć się z pracownikiem naszej centrali przez całą dobę. Dodatkowo uczestnicy projektu mogli skorzystać z usług teleopiekuna, który minimum raz w tygodniu prowadził z podopiecznymi rozmowy mające budować wzajemne zaufanie – dodaje.

Seniorzy korzystali również z bezpłatnej opieki pielęgniarki środowiskowej i wizyt lekarza rodzinnego, które odbywały się w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia.

– Ważnym elementem projektu była pomoc sąsiedzka i wsparcie wolontariuszy. Przyczyniło się to do wzmocnienia samodzielności i niezależności seniorów. Zorganizowaliśmy międzypokoleniową grupę ochotników, których zadaniem było wsparcie seniorów w ich miejscu zamieszkania. Do zadań ochotników należało nie tylko spędzanie czasu z seniorem, na przykład czytanie książek, towarzyszenie podczas spacerów, ale także sprawdzanie stanu zdrowia. Wolontariusze spotykali się z podopiecznymi w zależności od potrzeb, nawet raz w tygodniu – opowiada **Monika Szelażewicz**. – W sieć wsparcia włączyliśmy też sąsiadów. Chcieliśmy w ten sposób wzmocnić poczucie bezpieczeństwa uczestników. Sąsiedzi są bowiem w stanie najszybciej podjąć interwencję w przypadku braku kontaktu z podopiecznym – podkreśla.

SPROSTAĆ WYZWANIOM

Poznański projekt idealnie trafił w potrzeby osób starszych, które nie chcą na stałe zamieszkać w domach pomocy społecznej, ale nie stać ich na korzystanie z całodobowej opieki.

– Seniorzy bardzo przeżywają konieczność zmiany miejsca zamieszkania i odbierają to jako sygnał, że stali się niepotrzebnym, uciążliwym balastem. Dlatego domowa opieka i wspieranie ich w miejscu zamieszkania są nie tylko zasadne ekonomicznie, ale też pozwalają uniknąć społecznego wykluczenia – podkreśla koordynatorka projektu.

Sukces przedsięwzięcia sprawił, że będzie ono kontynuowane w najbliższych latach, przy wsparciu unijnych funduszy w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014–2020 (Działanie 7.2 Usługi społeczne i zdrowotne). Z myślą o uczestnikach zaplanowano powołanie centrum teleopieki, centrum usług domowych, wsparcie asystenta, opiekę medyczną, pielęgniarską, rehabilitacyjną, psychologiczną, pomoc wolontariuszy i sąsiadów.

Pilotażowy projekt „Asystent Seniora” sfinansowany i zrealizowany został przez: Centermed Poznań Sp. z o.o., Centrum Inicjatyw Senioralnych w Poznaniu, Fundację Innowacji Wspierających Samodzielność Niezależni z Gdyni, Stowarzyszenie Medycyna Polska Oddział w Poznaniu oraz Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy Flandria. Zdobył II nagrodę w ogólnopolskim konkursie Mieszkam-TU.eu – mądre pomysły na mądre miasto. ■

CZTERY ŚCIANY POD NADZOREM

Mieszkanie chronione przy DPS „Na Przedwiośniu”

Dom Pomocy Społecznej „Na Przedwiośniu” w Warszawie to ośrodek dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną, ze sprzężonymi dysfunkcjami ruchu oraz chorobami somatycznymi. Podopiecznym oferowane są różnorodne formy terapii i rehabilitacji, mające pomóc im osiągnąć jak najwyższy stopień samodzielności. Od niedawna ośrodek dysponuje także mieszkaniami chronionymi, z których korzysta obecnie 12 osób.

MIŁOWY KROK

– Jesteśmy placówką koedukacyjną, w której przebywa obecnie 95 osób niepełnosprawnych intelektualnie w różnym wieku. Jeszcze pod koniec 2012 roku DPS miał 167 miejsc, ale – zgodnie z koncepcją deinstytucjonalizacji – udało nam się go podzielić na dwie mniejsze placówki. Remont budynku głównego był idealnym momentem na wprowadzenie zmian organizacyjnych polegających na utworzeniu na bazie Domu wielofunkcyjnej specjalistycznej placówki świadczącej usługi dla osób niepełnosprawnych intelektualnie. W ramach nowej struktury powstały dwa hostele przeznaczone dla 13 najsprawniejszych mieszkańców oraz Warsztat Terapii Zajęciowej dla 60 uczestników. Pomyśleliśmy też o utworzeniu mieszkań chronionych – wyjaśnia **Katarzyna Komoń**, dyrektor Domu Pomocy Społecznej „Na Przedwiośniu” w Warszawie. – W ramach przeprowadzonych prac modernizacyjnych udało się przygotować dwa mieszkania dwupokojowe z kuchnią i łazienką dla trzech osób każde oraz jedno mieszkanie trzypokojowe z kuchnią i dwiema łazienkami dla sześciu osób – dodaje.

Celem projektu jest zwiększenie niezależności podopiecznych ośrodka, co w przyszłości ma doprowadzić do ich usamodzielnienia się lub odroczenia zamieszkania w domu pomocy społecznej. Z mieszkań korzystać mogą pełnoletni niepełnosprawni intelektualnie podopieczni, u których nie występują schorzenia sprzężone, bowiem ich współistnienie wymaga zwiększonego nadzoru i całodobowej pomocy przy zaspokajaniu podstawowych potrzeb.

– Uznaliśmy, że pierwszeństwo w przydzielaniu mieszkań będą mieli niepełnosprawni intelektualnie wychowankowie pieczy zastępczej, niemający możliwości powrotu do rodziny lub samodzielnego zamieszkania. Ze względu

na ich trudną sytuację życiową, to właśnie im chcieliśmy zapewnić wsparcie i pomoc w pierwszej kolejności. To dla nich miłowy krok w drodze do samodzielności – mówi Katarzyna Komoń.

Osoby korzystające z mieszkań mają zapewnione całodobowe usługi opiekuńcze i wspierające, odpowiadające ich indywidualnym potrzebom. Zakres usług obejmuje pracę socjalną i poradnictwo specjalistyczne; naukę i utrzymanie posiadanego poziomu sprawności w zakresie samoobsługi i samodzielności życiowej oraz pełnienia ról społecznych; pomoc w przemieszczaniu się, nawiązywaniu kontaktów społecznych, organizacji czasu wolnego z wykorzystaniem usług dostępnych w środowisku lokalnym.

STAĆ ICH NA WIELE

– Po dziewięciu miesiącach pilotażu widać już pierwsze efekty naszej pracy. Mieszkańcy stali się bardziej zaradni życiowo: potrafią przygotować proste posiłki, obsłużyć urządzenia domowe takie jak pralka czy kuchenka mikrofalowa, a nawet samodzielnie załatwić mniej skomplikowane sprawy urzędowe. Dysponują też środkami finansowymi i zarządzają niewielkim budżetem. Mam nadzieję, że to dopiero początek i z czasem nasi podopieczni zdobędą kolejne umiejętności pozwalające im na samodzielne funkcjonowanie w społeczeństwie – podkreśla Katarzyna Komoń.

Projekt potrwa do końca grudnia 2016 roku. Przedsięwzięcie jest spójne ze Strategią Miasta Warszawy w zakresie rozwoju usług reintegracji i rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz Strategią Europa 2020. ■

INWESTYCJE W USŁUGI SPOŁECZNE

Strategia „Europa 2020” stawia przed państwami członkowskimi ambitne cele w zakresie włączenia społecznego. Wymagają one podjęcia działań na rzecz integracji oraz zapewnienia środków do życia osobom ubogim i wykluczonym. Budowanie nowoczesnych struktur opieki społecznej będzie się odbywać głównie przez stopniowe odchodzenie od formy instytucjonalnej na rzecz usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności. W województwie śląskim działania te wspiera RPO WSL 2014-2020 w ramach osi priorytetowej IX *Włączenie społeczne*. Środki m.in. na wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej, rozwój mieszkalnictwa wspieranego, wzrost jakości usług opiekuńczych i asystenckich dla osób niesamodzielnych można pozyskać w ramach *Działania 9.2 Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne*. Na ten cel przeznaczono ponad 88,8 mln euro.

SZANSA DLA RODZINY

W ostatnich tygodniach zakończył się nabór wniosków o dofinansowanie projektów z zakresu rozwoju usług społecznych i zdrowotnych w ramach pięciu konkursów RPO WSL 2014-2020. W maju br. rozstrzygnięto pierwszy ogólnodostępny konkurs w ramach Działania 9.2 *Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne*.

– Rekomendację do dofinansowania na łączną kwotę ponad 11 milionów złotych otrzymało 20 projektów. Są to przedsięwzięcia ukierunkowane przede wszystkim na podnoszenie jakości i dostępności usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz usług opiekuńczych i asystenckich świadczonych w formule środowiskowej dla ponad 1500 mieszkańców województwa śląskiego – mówi **Anna Cekiera**, zastępca dyrektora Wydziału Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Wybrane projekty skierowane są przede wszystkim do rodzin, u których ze względu na sytuację życiową, zwiększyło się ryzyko umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Rodziny te otrzymają kompleksową pomoc m.in. asystentów, psychologów, pedagogów, grup wsparcia w zakresie prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich. Dzieci i młodzież będą mogły rozwijać w świetlicach środowiskowych kompetencje kluczowe,

m.in. informatyczne, matematyczne, językowe. Skorzystają również ze wsparcia w postaci terapii pedagogicznej i psychologicznej.

Planowane przedsięwzięcia dodatkowo mają przyczynić się do zwiększenia liczby kandydatów na rodziny zastępcze, a co za tym idzie – do utworzenia nowych zawodowych i niezawodowych rodzin. Z kolei już działające rodziny zastępcze uzyskują pomoc w postaci m.in. szkoleń, poradnictwa, grup wsparcia. Unijne środki przeznaczone zostaną również na tworzenie nowych świetlic środowiskowych. Osobną grupę stanowią będą projekty, których celem będzie zwiększenie liczby profesjonalnych usług asystenckich i opiekuńczych.

Skorzystać ma z nich blisko 500 osób niesamodzielnych i z niepełnosprawnością.

– Zakończyły się też już nabory w czterech konkursach odbywających się w formule tak zwanych Zintegrowanych i Regionalnych Inwestycji Terytorialnych (ZIT/RIT) obejmujących obszar czterech

subregionów: centralnego, północnego, południowego i zachodniego. Obecnie trwa ocena merytoryczna złożonych wniosków. Lista podmiotów, które uzyskają wsparcie, upubliczniona zostanie na przełomie listopada i grudnia – wyjaśnia **Anna Cekiera**.

To jednak nie wszystko. W tym roku planowane są jeszcze cztery konkursy z zakresu usług społecznych i zdrowotnych. W sierpniu ruszy nabór w ramach

Budowanie nowych struktur opieki społecznej będzie się odbywać przez stopniowe odchodzenie od formy instytucjonalnej na rzecz usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności.

Dzięki unijnym środkom dzieci z domów dziecka trafią do rodzin zastępczych

(Poddziałanie 9.2.3 *Rozwój usług społecznych i zdrowotnych – OSI*). Będzie on dotyczyć Obszarów Strategicznej Interwencji, tj. Bytomia i Radzionkowa.

– Na dofinansowanie będą mogły liczyć projekty wspierające proces rozwoju usług świadczonych w lokalnej społeczności i stopniowego ograniczenia usług w ramach opieki instytucjonalnej. Integralnym elementem tego procesu jest prewencja, mająca zapobiegać umieszczeniu osób w opiece instytucjonalnej, a w przypadku dzieci – rozdzieleniu dziecka z rodziną i umieszczeniu w pieczy zastępczej – wyjaśnia Anna Cekiera. – Unijne środki przyznane zostaną również na przedsięwzięcia zapewniające dostęp do usług świadczonych w mieszkaniach chronionych, treningowych i wspieranych, skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – dodaje.

Natomiast w przypadku usług zdrowotnych dotacje przeznaczone zostaną na działania, których celem jest m.in.: podjęcie lub kontynuowanie zatrudnienia przez opiekuna osoby niesamodzielnej; zwiększenie dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej, z których korzystają osoby zależne, a także wypracowanie trwałych rozwiązań zapewniających im wysoką jakość usług medycznych. Łączna pula środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów w ramach Działania 9.2 w 2016 r. to ponad 36,9 mln euro (środki EFS + budżet państwa). Maksymalny poziom dofinansowania projektu wynosi 93%.

Więcej informacji o konkursach można znaleźć na stronie: www.rpo.slaskie.pl. ■

Poddziałania 9.2.4 *Rozwój usług społecznych – wsparcie działań wynikających z LSR obejmujących obszary wiejskie i rybackie*, a na przetomie września i października w ramach Poddziałania 9.2.5 *Rozwój usług społecznych – konkurs* i Poddziałania 9.2.6 *Rozwój usług zdrowotnych – konkurs*. Ostatni nabór zaplanowano na grudzień

Łukasz Karkoszka

FORMY RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ WYNIKAJĄCE Z USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Rodziny zastępcze

Rodziny domy dziecka

spokrewniona

utworzona przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim, będących wstępnymi (dziadkami, pradiadkami) lub rodzeństwem dziecka

niezawodowa (niespokrewniona)

utworzona przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim, niebędących wstępnymi lub rodzeństwem dziecka

zawodowa (niespokrewniona)

- > **zwykła** – umieszcza się w niej w tym samym czasie nie mniej niż 3 dzieci i nie więcej niż 6 dzieci. W przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie liczego rodzeństwa, liczba dzieci w wielodzietnej rodzinie zastępczej może się zwiększyć.
- > **specjalistyczna** – w tej rodzinie umieszcza się dzieci niedostosowane społecznie albo dzieci z różnymi dysfunkcjami, problemami zdrowotnymi wymagające szczególnej opieki i pielęgnacji. W tej rodzinie może wychowywać się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci.
- > **o charakterze pogotowia rodzinnego** – umieszcza się tu nie więcej niż 3 dzieci na pobyt okresowy do czasu unormowania sytuacji życiowej dziecka, nie dłużej niż na 12 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach pobyt dziecka może być przedłużony, jednak nie więcej niż o kolejne 3 miesiące.

MIĘDZY MOŻLIWOŚCIAMI A OCZEKIWANIAMAMI

Aż 10 milionów Polaków żyje na granicy ubóstwa. Aby ograniczyć negatywne skutki ich marginalizacji, obok procesów aktywizacji niezbędne jest też prowadzenie inwestycji w infrastrukturę usług społecznych. Jednym z elementów procesu jest zapewnienie takim osobom odpowiednich warunków mieszkaniowych w formie mieszkań socjalnych, chronionych i wspomaganych. W Polsce wciąż brakuje mieszkań tego typu, zaś samorządy nie mają pieniędzy na ich budowę i utrzymanie. Dzięki unijnym środkom, w najbliższych latach sytuacja może ulec poprawie. W województwie śląskim w ramach Działania 10.2 *Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomagane i chronione oraz infrastruktury usług społecznych* RPO WSL 2014-2020 do wydania jest ponad 51,5 mln euro.

JAK SPROSTAĆ WYZWANIAM SPOŁECZNYM?

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu to jedno z najważniejszych zadań, jakie stoi przed państwami UE. Choć z roku na rok podnosi się poziom życia mieszkańców wielu krajów, to nadal pozostaje sporo do zrobienia. Na wykluczenie wciąż najbardziej narażeni są długotrwale bezrobotni, odbiorcy pomocy społecznej, osoby będące w trudnej sytuacji życiowej, bezdomni, niepełnosprawni, uchodźcy, dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, a także mieszkańcy rejonów peryferyjnych dotkniętych procesami deindustrializacji. Eksperti podkreślają, że choć wykluczenie może dotyczyć każdego wymiaru życia człowieka odrębnie, to najczęściej ma charakter kumulujący: gdy ktoś nie ma pracy, zwykle nie ma dochodów, co grozi utratą mieszkania, a jednocześnie niskie kwalifikacje i stan zdrowia sprawiają, że zmniejsza się jego szansa na zatrudnienie. Aby zniwelować negatywne skutki marginalizacji, niezbędne jest tworzenie wielowymiarowych ram pomocowych, zmierzających do eliminowania barier – organizacyjnych, prawnych czy psychologicznych – jakie napotykają zagrożeni

Realizacja projektów związanych z rozwojem mieszkalnictwa socjalnego, chronionego i wspomagane, współfinansowanych ze środków EFRR, jest uzależniona m.in. od prowadzenia przedsięwzięć z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej finansowanych ze środków EFS.

wykluczeniem społecznym. Polityka mieszkaniowa jest jednym z elementów tego procesu. Europejskie podejście zakłada realizację określonych priorytetów w gospodarce mieszkaniowej. Są wśród nich: przeciwdziałanie wykluczeniu mieszkaniowemu i efektywna interwencja publiczna na rzecz sprawiedliwej dostępności mieszkań, projektowanie uniwersalne, społeczna różnorodność, dążenie do

lepszego wykorzystania istniejących zasobów, możliwie jak największe ograniczanie wykorzystywania pod zabudowę nowych terenów zielonych, podnoszenie jakości środowiska zamieszkiwania. Realizacja tych zadań to wyzwanie dla wielu gmin, ale jednocześnie szansa budowania zrównoważonego rozwoju społecznego. Eksperti Fundacji Habitat

for Humanity, zajmującej się walką z ubóstwem mieszkaniowym i przeciwdziałaniem bezdomności, szacują, że w Polsce aż co czwarta gmina w ogóle nie dysponuje mieszkaniami socjalnymi. Jeszcze gorzej sytuacja przedstawia się w przypadku mieszkań chronionych. Według danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w 2015 roku w kraju było zaledwie 399 mieszkań chronionych prowadzonych przez gminy i 43 kierowane przez inne podmioty.

Obraz licencjonowany przez Depositphotos.com/Drukarnia Chroma

KOMPLEKSOWE WSPARCIE

Unijne wsparcie od lat dociera do zagrożonych wykluczeniem społecznym. W obecnej perspektywie finansowej postanowiono zintegrować działania aktywizacyjne z infrastrukturalnymi, tak żeby wsparcie było bardziej efektywne. Dlatego też realizacja projektów związanych z rozwojem mieszkalnictwa socjalnego, chronionego i wspomaganego, współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, jest uzależniona od prowadzenia jednocześnie przedsięwzięć z zakresu integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług aktywizacyjnych, finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Wsparcie projektów z EFRR ma więc jedynie charakter uzupełniający i jest możliwe tylko w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS. Dofinansowanie będą mogły uzyskać wyłącznie przedsięwzięcia oparte na już istniejącej infrastrukturze (nie można zatem finansować budowy nowych obiektów mieszkalnych).

Na wykluczenie społeczne narażeni są m.in. długotrwale bezrobotni, odbiorcy pomocy społecznej, bezdomni, niepełnosprawni, dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych.

W Polsce wciąż brakuje mieszkań chronionych. W 2015 roku w naszym kraju było zaledwie 399 mieszkań prowadzonych przez gminy oraz 43 kierowane przez inne podmioty.

W województwie śląskim konkursy prowadzone będą m.in. w formule Zintegrowanych/Regionalnych Inwestycji Terytorialnych (Poddziałanie 10.2.1 i 10.2.2). Nabory ruszą we wrześniu i w październiku. Wcześniej, bo na przełomie sierpnia i września, uruchomiony zostanie ogólnodostępny konkurs w ramach działań wynikających z Lokalnych Strategii Rozwoju obejmujących obszary wiejskie i rybackie (Poddziałanie 10.2.4).

O pieniądze mogą ubiegać się: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki i stowarzyszenia; podmioty działające na zlecenie samorządu terytorialnego wybrane zgodnie z prawem zamówień publicznych; Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne Kościołów i związków wyznaniowych; organizacje pozarządowe; jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych; spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS, spółdzielnie; przedsiębiorcy. Dotacje można przeznaczać na finansowanie robót budowlanych w zdegradowanych budynkach. Mogą one zostać zaadaptowane na mieszkania socjalne, wspomagane i chronione lub centra usług społecznościowych (miejsca spotkań, zdobywania wiedzy oraz aktywizacji społecznej mieszkańców danej miejscowości).

Przygotowując się do realizacji projektu, beneficjenci muszą pamiętać, że nie wszystkie wydatki będą podlegać refundacji. W przypadku projektów związanych z rozwojem mieszkalnictwa socjalnego, chronionego i wspomaganego, za koszty kwalifikowalne uznane zostaną wydatki przeznaczone na: ekspertyzy budowlane, dokumentację projektową i związaną z udzieleniem zamówień, opracowanie diagnoz i profilowanie grup docelowych, roboty budowlane, prace wykończeniowe, adaptację pomieszczeń, zabezpieczanie budynków (np. monitoring, instalacje alarmowe, przeciwpożarowe itp.) i zakup wyposażenia. Zagospodarowanie otoczenia budynków będzie refundowane do 10% kosztów kwalifikowalnych. Wydatki związane z wymianą i zakupem instalacji grzewczej i źródła ciepła oraz termomodernizacją i termoizolacją budynku zostaną uznane za kwalifikowalne, jeśli nie przekroczą 30% wartości całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu.

Szczegółowe informacje o planowanych naborach można znaleźć na stronie: www.rpo.slaskie.pl. ■

DOSTĘPNOŚĆ PRZEDE WSZYSTKIM

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, to jedna z horyzontalnych zasad Funduszy Europejskich, znajdująca odzwierciedlenie również w zapisach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Wszystkie produkty (tj. towary, usługi, infrastruktura) projektów realizowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Funduszu Spójności muszą być dostępne dla każdego, bez względu na poziom i rodzaj niepełnosprawności. Co to oznacza dla projektu, jak to osiągnąć i dlaczego to takie ważne?

PIERWSZY KROK DO RÓWNEGO TRAKTOWANIA

Podstawę dla zapisów unijnych dokumentów mówiących o osobach z niepełnosprawnościami stanowi Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, ratyfikowana przez Polskę w 2012 r. Dokument ten jest przełomowy, ponieważ wprowadza społeczny model niepełnosprawności, w którym to problemem nie jest niepełnosprawność, tylko bariery, które napotykają osoby z niepełnosprawnościami. Bariery te – związane z architekturą, komunikacją, dostępem do informacji oraz postawą otoczenia – uniemożliwiają tym osobom korzystanie ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności na równi z pozostałymi ludźmi. Celem Konwencji jest zatem popieranie, ochrona i zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami prawa do korzystania z tych samych zasobów, które są dostępne dla wszystkich innych obywateli. Kluczem do tego jest likwidacja barier i zapewnienie pełnej dostępności, która jest warunkiem wstępnym dla niezależności wielu osób z niepełnosprawnościami oraz ich uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym.

UNIWERSALNE PROJEKTOWANIE

Gwarancję pełnej dostępności stanowi uniwersalne projektowanie, czyli planowanie i projektowanie przestrzeni, środowiska, programów i systemów oraz produktów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie jak największym stopniu. Na pierwszym miejscu jest użytkownik – i to jego potrzeby, możliwości, ograniczenia należy uwzględnić podczas procesu projektowania, a efekt musi być zgodny z ośmioma zasadami: Współfinansowane z funduszy europejskich infrastruktura, transport, zasoby cyfrowe, laboratoria badawcze,

ZASADY UNIWERSALNEGO PROJEKTOWANIA

użyteczność dla osób o różnej sprawności

elastyczność w użytkowaniu

proste i intuicyjne użytkowanie

czytelna informacja

tolerancja na błędy

wygodne użytkowanie bez wysiłku

wielkość i przestrzeń odpowiednie dla dostępu i użytkowania

percepcja równości

sprzęt i narzędzia, czyli wszystkie produkty i oferowane usługi, muszą spełniać zasadę dostępności. Dla projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego oznacza to, że wsparcie dla uczestników (szkolenia, warsztaty, doradztwo, konferencje, zajęcia lekcyjne) musi się odbywać w dostępnych pomieszczeniach, a materiały, publikacje, strony internetowe i formularze rejestracyjne muszą być w pełni dostępne.

Jeśli nie ma możliwości zastosowania uniwersalnego projektowania (bo budynek, produkt czy usługa już istnieją), należy wprowadzić odpowiednie zmiany i dostosowania zapewniające dostępność. Koszty tych zmian, podobnie jak koszty zastosowania uniwersalnego projektowania, są kosztami kwalifikowalnymi w projekcie, jednak (tak jak wszystkie inne koszty) podlegają indywidualnej ocenie pod kątem m.in. racjonalności i efektywności.

MECHANIZM RACJONALNYCH USPRAWNIEŃ

Jeśli w czasie trwania projektu pojawi się w nim (w charakterze uczestnika lub personelu) osoba z niepełnosprawnością, to w celu zapewnienia jej pełnego uczestnictwa w oferowanym wsparciu (bądź też odpowiednich warunków pracy – w przypadku personelu) może zostać uruchomiony mechanizm racjonalnych usprawnień. Jest to możliwość sfinansowania specyficznych usług dostosowawczych lub oddziaływania na szeroko pojętą infrastrukturę, które nie zostały przewidziane z góry we wniosku o dofinansowanie projektu, ponieważ nie było wtedy wiadomo, że przystąpi do niego osoba z niepełnosprawnością. Łączny koszt racjonalnych usprawnień na jednego uczestnika bądź osobę stanowiącą personel projektu nie może przekroczyć 12 000 zł. Środki na uruchomienie mechanizmu racjonalnych usprawnień mogą pochodzić z oszczędności projektowych lub ze

zwiększonego dofinansowania – i w tym przypadku konieczne jest aneksowanie umowy. Każdy wniosek o uruchomienie mechanizmu będzie rozpatrywany indywidualnie, z dokładną oceną uzasadnienia konieczności poniesienia takiego kosztu oraz jego racjonalności i efektywności (prymat wynajmu nad zakupem).

Na koniec warto podkreślić, że istnieją różne rodzaje niepełnosprawności, mogą być one wrodzone lub nabyte, nie wszystkie niepełnosprawności są też widoczne. Pamiętajmy, że każda osoba z niepełnosprawnością jest inna, w związku z tym wymaga indywidualnego podejścia i otwartości na jej potrzeby i możliwości.

Dodatkowe informacje na temat realizacji zasady niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, znaleźć można w publikacji „Realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Poradnik dla realizatorów projektów i instytucji systemu wdrażania funduszy europejskich 2014-2020”, dostępnej na stronie www.power.gov.pl/dostepnosc. ■

Agata Woźniak
koordynatorka równości szans
i niedyskryminacji w RPO WSL
agatawozniak@slaskie.pl

PRZYKŁADOWY KATALOG KOSZTÓW RACJONALNYCH USPRAWNIEŃ

- > specjalistyczny transport na miejsce realizacji wsparcia;
- > dostosowanie architektoniczne budynków niedostępnych (np. zmiana miejsca realizacji projektu; budowa tymczasowych podjazdów; montaż platform, wind, podnośników; właściwe oznakowanie budynków poprzez wprowadzanie elementów kontrastowych i wypukłych, w celu właściwego oznakowania dla osób niewidomych i słabowidzących itp.);
- > dostosowanie infrastruktury komputerowej (np. wynajęcie lub zakup i instalacja programów powiększających, mówiących, kamer do kontaktu z osobą posługującą się językiem migowym, drukarek materiałów w alfabecie Braille'a);
- > dostosowanie akustyczne (wynajęcie lub zakup i montaż systemów wspomagających słyszenie, np. pętli indukcyjnych, systemów FM);
- > asystent tłumaczący na język łatwy;

- > asystent osoby z niepełnosprawnością;
- > tłumacz języka migowego lub tłumacz-przewodnik;
- > przewodnik dla osoby mającej trudności w widzeniu;
- > przygotowanie alternatywnych form materiałów projektowych (szkoleniowych, informacyjnych, np. wersje elektroniczne dokumentów, wersje w druku powiększonym, wersje pisane alfabetem Braille'a, wersje w języku łatwym, nagranie tłumaczenia na język migowy na nośniku elektronicznym itp.);
- > zmiany procedur;
- > wydłużenie czasu wsparcia (wynikającego np. z konieczności wolniejszego tłumaczenia na język migowy, wolnego mówienia, odczytywania komunikatów z ust, stosowania języka łatwego itp.);
- > dostosowanie posiłków, uwzględnianie specyficznych potrzeb żywieniowych wynikających z niepełnosprawności.

DOSTĘPNOŚĆ – PRAKTYCZNE WSKAZÓWKI

- ▶ Projekty realizowane ze środków europejskich muszą być dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, tak aby mogły one w pełnym wymiarze korzystać z unijnej pomocy.
- ▶ Zastosowanie dostępności cyfrowej, architektonicznej, uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień ma zaowocować powstawaniem wyłącznie dostępnych projektów oraz inwestycji infrastrukturalnych

DOSTOSOWANIE BUDYNKU – DOSTĘPNOŚĆ ARCHITEKTONICZNA

PRZED WEJŚCIEM DO BUDYNKU

- montaż podjazdów dla wózków lub platform
- domofon: umieszczony nisko, rozpoznanie przycisków dotykaniem
- automatycznie otwierane drzwi
- oświetlenie przy wejściu

PO WEJŚCIU DO BUDYNKU

parter/piętra:

- winda obok schodów
- recepcja/informacja w pobliżu wejścia
- antypoślizgowa nawierzchnia
- likwidacja progów

ŁAZIENKA/TOALETA

- nisko zamontowana umywalka i wc
- elementy pozostałego wyposażenia na wysokości umożliwiającej korzystanie z nich z wózka inwalidzkiego
- przycisk alarmowy

WYDŁUŻENIE CZASU DOTARCIA DO SALI/ZWOLNIENIE TEMPA PRACY W TRAKCIE ZAJĘĆ

- np. konieczność tłumaczenia na język migowy

DOSTOSOWANIE AKUSTYCZNE

- montaż pętli indukcyjnej – systemu wspomagania słuchu

DOSTĘPNOŚĆ MULTIMEDIÓW

- wszystkie pliki dźwiękowe (audycje, wywiady, wykłady) powinny być uzupełnione o transkrypcję tekstową
- teksty powinny być opublikowane w czytelny sposób – podzielone na paragrafy, listy i sekcje

DOSTĘPNOŚĆ SERWISÓW ZGODNIE ZE STANDARDEM WCAG 2.0 (ZASADY TWORZENIA STRON INTERNETOWYCH), Z UWZGLĘDNIENIEM POZIOMU AA

- programy powiększające czcionkę/obraz
- wyróżnianie ważnych informacji kolorami
- prosty język

ZAPEWNIENIE INNEGO SPECJALISTYCZNEGO WSPARCIA

- asystent-tłumacz na język migowy
- przewodnik dla osób niedowidzących
- alternatywne formy przygotowania materiałów szkoleniowych

INNE - W TRAKCIE SZKOLENIA

- dostosowanie menu do np. diet alternatywnych

DOSTĘPNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

- łatwy do zrozumienia schemat komunikacji miejskiej
- dostępny transport publiczny
- oświetlenie zapewniające bezpieczeństwo
- antypoślizgowa nawierzchnia chodników

INWESTYCJE DLA WSZYSTKICH

Jednym z najważniejszych aspektów polityki równościowej Unii Europejskiej jest umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami udziału w życiu społeczno-zawodowym na równi z innymi. Niezwykle ważne jest więc dostosowywanie miejsc użyteczności publicznej do ich potrzeb. W województwie śląskim nie brakuje przykładów unijnych inwestycji, które zapewniają pełny dostęp dla osób z obniżoną sprawnością.

BEZ BARIER

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji w Częstochowie dzięki środkom RPO WSL 2007-2013 wybudowało nową linię tramwajową, łączącą dzielnice Wrzosowiak, Raków i Błeszno z centrum miasta. Z unijnych pieniędzy zakupiono również nowoczesne, ekologiczne tramwaje typu „Twist”, przystosowane do obsługi osób z niepełnosprawnościami.

– Składy są niskopodłogowe, dzięki czemu mogą z nich korzystać osoby mające problemy z poruszaniem się i korzystające z wózków inwalidzkich. Dodatkowo przystanki zapowiadają znani częstochowianie – Artur

Barciś i Muniak Staszczuk, dzięki czemu osoby słabowidzące i niewidome mają zapewniony większy komfort przejazdu – wyjaśnia **Roman Bolczyk**, prezes Zarządu Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Częstochowie. – Warto zwrócić uwagę, że włączenie do siatki tramwajowej nowej linii umożliwiło wielu osobom mającym problemy z poruszaniem się swobodne przemieszczanie się po mieście, co wcześniej było znacznie trudniejsze. Zależy nam, by dzięki inwestycjom docierać do różnych grup społecznych tak, żeby mieszkańcy kojarzyli MPK z naszym hasłem, które brzmi „Moja Przyjazna Komunikacja” – dodaje.

Z częstochowskich tramwajów korzysta rocznie 35 milionów pasażerów. Z myślą o nich MPK podjęło starania o pozyskanie następnych 38 mln euro dotacji na rozwój i przebudowę infrastruktury tramwajowej. Planowany jest także zakup kolejnych nowoczesnych, niskopodłogowych pojazdów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W STRONĘ DOSTĘPNOŚCI

O niepełnosprawnych pomyśleli również realizatorzy projektu „Adaptacja i przebudowa budynku Galerii Sztuki Współczesnej Elektrownia w Czeladzi”, zrealizowanego ze środków RPO WSL 2007-2013. Za ponad 10 mln zł wyremontowano zabytkowy obiekt, tworząc w nim sale wystawiennicze, konferencyjne, warsztatowe. Dla osób z niepełnosprawnościami przed budynkiem zamontowano specjalny szeroki podjazd. W środku znajduje się winda dostosowana do

Nowa linia łączy dzielnice z centrum miasta

Fot. Tomasz Jodłowski

„Twisty” to nowoczesne tramwaje przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

transportu wózków inwalidzkich, schodołaz, a także specjalna toaleta.

– Staramy się, aby nasz obiekt mogli odwiedzać wszyscy zainteresowani sztuką, także ci mniej sprawni. W 2014 i 2015 roku odbył się tu specjalny plener malarski zorganizowany przez Stowarzyszenie „Familia”. Wystąpili u nas również uczestnicy Warsztatów Terapii Zajęciowej „Otwarte Serca” z Dąbrowy Górniczej z przedstawieniem „Kwartet na czterech aktorów”. Stale współpracują z nami lokalne stowarzyszenia „Familia” i „Ostoja” zajmujące się osobami z niepełnosprawnościami, a na organizowane tu warsztaty plastyczne przychodzą uczniowie Zespołu Szkół Specjalnych w Czeladzi – mówi **Wioletta Czerkies**, administrator GSW Elektrownia w Czeladzi. Obie inwestycje zostały zauważone i docenione. W ramach projektu „Inwestycje dla wszystkich?” przeprowadzono w całej Polsce specjalne audyty inwestycji zrealizowanych ze środków Unii Europejskiej w okresie 2007–2013. Ich celem było sprawdzenie, na ile unijne przedsięwzięcia są dostępne dla niewidomych, słabowidzących, niesłyszących, słabosłyszących

i mających trudności w poruszaniu się, w tym przemieszczających się na wózkach. Projekt „Inwestycje dla wszystkich?” realizowany był w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z funduszy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (tzw. mechanizmu norweskiego).

Szczegółowe informacje można znaleźć na www.inwestycjedlawszystkich.pl. ■

Dominik Wójcik

Fot. Archiwum Jeleniej Gęty

Osoby z niepełnosprawnościami stanowią w Polsce ok. 12% populacji. Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1%, natomiast kobiet – 53,9%.

Z oferty Galerii Sztuki Współczesnej Elektrownia w Czeladzi korzystać mogą również osoby z niepełnosprawnościami. Szeroki podjazd to jedno z udogodnień

JAK PROMOWAĆ UNIJNY PROJEKT

W czerwcu tego roku Ministerstwo Rozwoju przyjęło nową wersję „Podręcznika wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji”. W dokumencie znajdziemy wskazówki, jak promować przedsięwzięcia finansowane ze środków unijnych, a także porady przydatne podczas opracowywania wniosku o dotację.

OBOWIĄZKI INFORMACYJNE

Informacje o przyznanej pomocy trzeba podawać do wiadomości publicznej od momentu uzyskania dofinansowania do końca realizacji projektu. Komisja Europejska nakłada bowiem na każdego beneficjenta obowiązek informowania o działaniach realizowanych dzięki unijnej pomocy.

Każda informacja na temat dofinansowania musi być odpowiednio oznakowana logiem Unii Europejskiej wraz z nazwą właściwego funduszu oraz logiem Funduszy Europejskich.

Przypomnijmy, że znak Funduszy Europejskich złożony jest z symbolu graficznego, nazwy Fundusze Europejskie i nazwy właściwego programu, czyli w przypadku RPO WSL będzie to Program Regionalny. Znak Funduszy Europejskich jest doskonale znany, ponieważ obowiązywał również w perspektywie 2007-2013. Niewielkie, graficzne zmiany polegające np. na usunięciu cienia miały na celu jego unowocześnienie i uproszczenie.

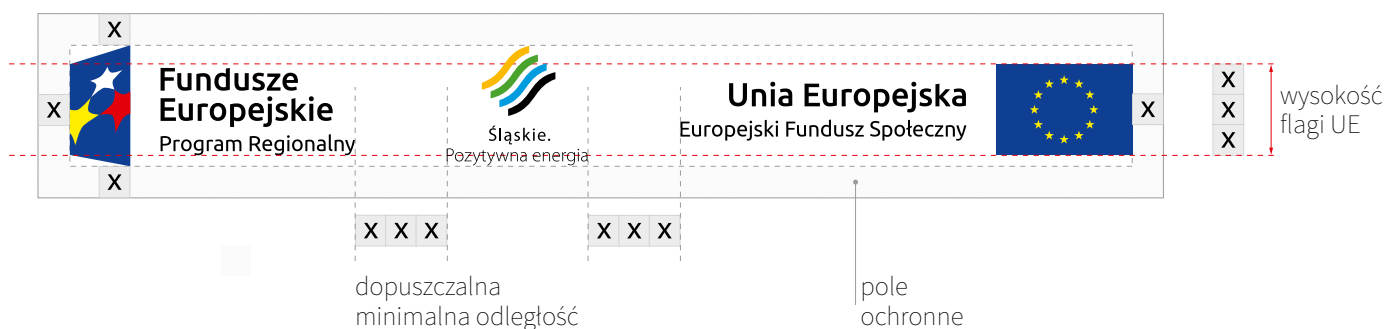
Stosując ciąg znaków, należy przestrzegać zasad określonych w „Księdze identyfikacji wizualnej znaku marki Fundusze Europejskie i znaków programów polityki spójności na lata 2014-2020”. Przede wszystkim nie wolno zmieniać kolorów logotypu i godła Unii oraz proporcji elementów znaku. Zesta-

wiając ze sobą znaki, należy pamiętać o polu znaku, czyli minimalnym, zamkniętym obszarze wokół, w którym znak może być użyty oraz o polu ochronnym – minimalnym obszarze wokół znaku, w którym nie może pojawić się żadna inna forma graficzna lub tekstowa.

LOGOTYPY

Tak jak to było w poprzedniej perspektywie, znak Funduszy Europejskich umieszczamy zawsze z lewej strony, natomiast znak Unii Europejskiej z prawej. W przypadku RPO WSL konieczne jest także umieszczenie logo Województwa Śląskiego, co jest nowością dla beneficjentów realizujących w ramach RPO WSL projekty dofinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Ważna jest nie tylko kompletność oznakowania, ale też sposób ekspozycji. Znaki Funduszy Europejskich i Unii Europejskiej muszą być zawsze umieszczone w widocznym miejscu, a inne znaki występujące w ciągu nie mogą być większe niż logo UE (zarówno pod względem wysokości, jak i szerokości). W zestawieniu znaków można dodatkowo umieścić logo beneficjenta w ściśle określonym miejscu: między logiem Województwa Śląskiego a godłem UE.

Prawidłowe ułożenie ciągu znaków w materiałach promocyjnych projektu współfinansowanego ze środków RPO WSL 2014-2020

Obowiązujące dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego zestawy znaków można pobrać w dowolnym formacie ze strony internetowej www.rpo.slaskie.pl

Przedstawiony zestaw znaków zawiera wszystkie niezbędne informacje. W związku z tym nie ma już obowiązku zamieszczania informacji słownej o programie, w ramach którego projekt jest realizowany, czy o funduszu, z którego jest współfinansowany. Wyjątek stanowi sytuacja, kiedy projekt jest dofinansowany z więcej niż jednego funduszu polityki spójności – wówczas konieczne jest zastosowanie znaku Unii Europejskiej z odniesieniem do Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych oraz umieszczenie informacji słownej o właściwym funduszu.

W przypadku gdy działania informacyjno-promocyjne dotyczą projektów realizowanych w ramach kilku programów, nie trzeba wymieniać ich wszystkich nazw – wystarczy wspólny znak Fundusze Europejskie oraz informacja słowna.

PLAKATY/TABLICE INFORMACYJNE

W porównaniu do poprzedniej perspektywy nastąpiła istotna zmiana w zakresie formy i zakresu informacji, które powinny zostać upublicznione w trakcie realizacji projektu. W przypadku projektów inwestycyjnych, prac budowlanych lub zakupu środków trwałych, których wartość nie przekracza 500 tys. euro (w projektach powyżej 500 tys. euro stosuje się nadal tablicę informacyjną) nie ma już mowy o tablicy informacyjnej, a jedynie o plakacie. Rolą obowiązkowych plakatów

O CZYM MUSISZ PAMIĘTAĆ

- > inne znaki nie mogą być większe niż logo UE
- > możesz umieścić swoje logo pomiędzy logo Województwa Śląskiego a logo Unii Europejskiej
- > liczba znaków w ciągu nie może przekroczyć czterech
- > umieszczając logo Unii, musisz wybrać właściwą nazwę Funduszu w zależności od tego, czy realizujesz projekt dofinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego czy Europejskiego Funduszu Społecznego

nie jest zachęcenie do udziału w projekcie, ale zakomunikowanie, że w danym miejscu realizowany jest projekt dofinansowany ze środków unijnych. Plakat musi zatem zawierać konkretne informacje. Są to przede wszystkim: nazwa beneficjenta, tytuł projektu, obowiązkowy zestaw logotypów oraz cel projektu, który jest zupełną nowością. Beneficjent musi prostym językiem w kilku słowach poinformować społeczeństwo, w jakim celu realizuje swój projekt.

cd. na str. 22

**[Nazwa beneficjenta do uzupełnienia]
realizuje projekt dofinansowany
z Funduszy Europejskich
[tytuł projektu do uzupełnienia]**

Celem projektu jest: [cel projektu do uzupełnienia]

Dofinansowanie projektu z UE: [kwota PLN do uzupełnienia]

www.mapadotacji.gov.pl

Prawidłowe ułożenie informacji na plakacie projektu współfinansowanego ze środków RPO WSL 2014-2020

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

[Tytuł projektu do uzupełnienia]

Cel projektu: [Twój cel projektu do uzupełnienia]

Beneficjent: [Twoja nazwa do uzupełnienia]

Śląskie. Pozytywna energia

www.mapadotacji.gov.pl

Prawidłowe ułożenie informacji na tablicy informacyjnej projektu współfinansowanego ze środków RPO WSL 2014-2020

dokończenie ze str. 21

Wysokość wkładu UE w projekt oraz adres portalu www.mapadotacji.gov.pl mogą zostać na nim umieszczone opcjonalnie.

Najważniejszym ułatwieniem jest to, że plakat nie musi być specjalnie zamawiany w drukarni – wystarczy wydruk wykonany na biurowej drukarce, o minimalnym rozmiarze A3 (arkusz o wymiarach 297×420 mm). Jest to duże ułatwienie, zwłaszcza że kwota dofinansowania umieszczana na plakacie często się zmienia, co wymaga wymiany plakatu na nowy. Plakat może mieć także formę plansz informacyjnych czy też stojaków reklamowych.

DODATKOWE DZIAŁANIA

Oprócz tablic oraz plakatów, które są obowiązkowym narzędziem działań informacyjno-promocyjnych, beneficjent może podjąć szereg innych działań, o ile oczywiście wpisał je do swojego projektu.

WAŻNE: nie rekomenduje się wydatków na gadzety. Ich zakup musi być mocno uzasadniony, a sam gadżet ściśle dostosowany do celu komunikacyjnego działania. Wydatki na cele reprezentacyjne są całkowicie zakazane.

DODATKOWE DZIAŁANIA INFORMACYJNO-PROMOCYJNE

- > strona/podstrona internetowa projektu
- > działania w mediach społecznościowych
- > informacja prasowa
- > spotkanie informacyjne na temat realizowanego projektu
- > konferencja prasowa
- > prezentacja projektu na spotkaniach konferencjach, targach branżowych
- > wydarzeniach promujących projekty unijne

ABY JĘZYK GIĘTKI...

W obecnej perspektywie finansowej bardzo duży nacisk jest położony na język, który przede wszystkim powinien być dopasowany do wybranej grupy (np. komunikat adresowany do starszego pokolenia napisany językiem młodzieżowym może być niezrozumiały) oraz powinien być w miarę możliwości prosty, pozbawiony funduszowej nomenklatury. Zdania powinny być krótkie, słownictwo – konkretne i proste. Unikajmy zatem przymiotników, rzeczow-

ników abstrakcyjnych oraz zdań wielokrotnie złożonych. W przypadku artykułu warto podzielić tekst na akapity ze śródtytułami – to ułatwi czytanie. Ważne są również tytuł oraz lead – od tego, jak zostaną sformułowane, zależy czy czytelnik będzie chciał zapoznać się z całym tekstem czy też poprzestanie na wstępie.

Planując działania informacyjno-promocyjne, warto zadać sobie kilka pytań, które pozwolą zaplanować działania w sposób najbardziej efektywny:

- Co chcesz osiągnąć?
- Jaka jest grupa docelowa Twoich działań?
- Jakie narzędzia możesz wykorzystać?
- Jakiego języka powinieneś używać?
- Jak powinieneś konstruować informacje?
- Na co powinieneś zwrócić uwagę, planując budżet?
- Jak możesz mierzyć skuteczność swoich działań?

Podręcznik podaje wiele praktycznych porad, uwzględniając zapisy obowiązujących dokumentów. Te najważniejsze, w których można znaleźć zapisy dotyczące działań informacyjno-promocyjnych, to:

- Księga identyfikacji wizualnej znaku marki Fundusze Europejskie i znaków programów polityki spójności na lata 2014-2020 – księga określa zasady stosowania logotypów, ich kolorystykę, pola ochronne itp.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. (art. 115-117 oraz załącznik nr XII). ■

Referat Komunikacji i Promocji
RPO WSL

JAK PRAWIDŁOWO OZNACZYĆ MIEJSCE PROJEKTU

KTO?	CO?	JAK?
<p>Jeśli realizujesz projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego lub Funduszu Spójności, który w ramach programu uzyskał dofinansowanie na kwotę powyżej 500 tys. euro i dotyczy:</p> <p>a) działań w zakresie infrastruktury lub b) prac budowlanych.</p>	<p>Tablica informacyjna (w trakcie realizacji projektu)</p>	<p>Minimalny wymiar 80x120 cm, w przypadku projektów związanych ze znacznymi inwestycjami infrastrukturalnymi i pracami budowlanymi (np. inwestycje drogowe i kolejowe), rekomendujemy, aby powierzchnia tablicy informacyjnej nie była mniejsza niż 6 m²</p>
<p>Jeśli zakończyłeś realizację projektu dofinansowanego na kwotę powyżej 500 tys. euro, który polegał na:</p> <p>a) działaniach w zakresie infrastruktury lub b) pracach budowlanych lub c) zakupie środków trwałych.</p>	<p>Tablica pamiątkowa (po zakończeniu realizacji projektu)</p>	<p>Minimalny wymiar 80x120 cm, mniejsze tabliczki pamiątkowe – format nie mniejszy niż A4, rekomendowany format A3</p>
<p>Jeśli nie jesteś zobowiązany do:</p> <p>a) umieszczania tablicy informacyjnej lub b) umieszczania tablicy pamiątkowej.</p>	<p>Plakat (w trakcie realizacji projektu)</p>	<p>Minimalny format A3, dopuszczalna orientacja zarówno pozioma, jak i pionowa</p>

Jeśli uzyskałeś dofinansowanie poniżej 500 tys. euro, możesz umieścić tablicę informacyjną i pamiątkową przy swoim projekcie, ale nie jest to obowiązkowe.

NOWE TECHNOLOGIE POTRZEBNE OD ZARAZ

Polski rynek nowoczesnych technologii przeżywa w ostatnich latach prawdziwy boom. Jeśli takie tempo wzrostu się utrzyma, nasz kraj stanie się wkrótce jednym z liderów tego sektora w Europie Środkowo-Wschodniej. Szanse na to są tym większe, że branża teleinformatyczna może liczyć na unijne wsparcie. W województwie śląskim w ramach RPO WSL 2014-2020 na rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach przeznaczono 44 mln euro. Pierwszy konkurs w tej dziedzinie Śląskie Centrum Przedsiębiorczości ogłosiło pod koniec lipca br.

NOWA GENERACJA USŁUG

O europejskie środki w ramach Działania 3.3 *Technologie informacyjno-komunikacyjne w działalności gospodarczej* RPO WSL 2014-2020 mogą ubiegać się mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa. Na dofinansowanie liczyć mogą projekty, które dzięki zastosowaniu najnowszych rozwiązań informacyjno-komunikacyjnych przyczynią się do automatyzacji lub optymalizacji procesów biznesowych (zawierania kontraktów, przesyłania dokumentów, pozyskiwania nowych kontaktów, planowania i zarządzania informacją, zasobami ludzkimi i finansami). Na wsparcie mogą też liczyć przedsięwzięcia polegające na wprowadzeniu na rynek nowych narzędzi informatycznych, dzięki którym przedsiębiorstwa mogą tworzyć nowe e-usługi, a także wzmacniać procesy sprzedaży on-line (np. portale sprzedażowe). Dotacje otrzymają też firmy planujące unowocześnienie systemów zarządzania przedsiębiorstwem.

IM SIĘ UDAŁO, CZYLI PIENIĄDZE DOBRCZE ZAINWESTOWANE

Jak w praktyce można wykorzystać unijne pieniądze, pokazują przykłady wielu śląskich przedsiębiorstw, które odniosły spektakularne sukcesy w branży technologii informacyjno-komunikacyjnych. Przykładowo, Ganso Sp. z o.o. z Jaworzna wprowadziła do oferty innowacyjne e-usługi w zakresie telemedycyny innej śląskiej firmy Meditel Sp. z o.o. – beneficjenta dofinansowania.

– Telemedycyna to przyszłość, ale do tej pory kojarzona była głównie z telekonsultacją, czyli poradą lekarską świadczoną on-line w oparciu o aplikacje działające w taki sam sposób, jak popularne komunikatory.

Poszliśmy o krok dalej i wprowadziliśmy nowatorską usługę mediAsystem, która pozwala lekarzom stawiać diagnozy w oparciu o wyniki badań przeprowadzonych przez... samych pacjentów – mówi **Agnieszka Sieczkowska**, dyrektor sprzedaży i marketingu w firmie Ganso Sp. z o.o.

Produkt łączy funkcjonalność technologii mobilnych i urządzeń medycznych. Jest bardzo praktycznym rozwiązaniem – zarówno dla pacjenta, jak i lekarza. Urządzenie pozwala choremu wykonać określone badania (m.in. EKG, pomiar tętna, ciśnienia krwi, poziomu cukru) w dogodnym dla siebie miejscu, na przykład w domu.

– Zalet jest znacznie więcej. Aplikację napisano w taki sposób, aby wszystkie czynności związane z jej obsługą zostały zredukowane do minimum – ograniczając zaangażowanie pacjenta do wykonania badania urządzeniem. Nie ma konieczności troszczenia się o przesyłanie danych, transfer jest automatyczny. Pacjent otrzymuje gotowy produkt, który w precyzyjny sposób – za pośrednictwem komunikatów pisanych i mówionych – prowadzi przez poszczególne etapy badania – wyjaśnia Agnieszka Sieczkowska. Produkt daje szansę dostępu do opieki medycznej na przykład pacjentom z mniejszych miejscowości, w których dostęp do usług medycznych jest utrudniony. Jego dodatkową zaletą jest stały dostęp do wiedzy medycznej, dzięki czemu użytkownik może sięgnąć po sprawdzone i pewne informacje.

– Aparatura medyczna przechodzi transformację. Urządzenia są coraz mniejsze, coraz prostsze w obsłudze, a znaczna część ich funkcji zostaje zautomatyzowana. Dzięki temu coraz więcej badań możemy wykonać bezinwazyjnie. Przyszłością medycyny są więc usługi telemedycyny. Produkt mediAsystem wpi-

Obraz licencjonowany przez Depositphotos.com / Drukarnia Chroma

suje się w światowe trendy i przyczynia się do podnoszenia świadomości profilaktyki zdrowotnej – wyjaśnia Agnieszka Sieczkowska.

WIRTUALNY DORADCA

Innym przykładem efektywnego wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w upraszczaniu codziennego życia jest Wirtualny Doradca, wyprodukowany przez spółkę Stanusch Technologies S.A. z Rudy Śląskiej. Urządzenie to – unikalne na skalę kraju i jedno z niewielu tego typu na świecie – ma ułatwić komunikację między człowiekiem a maszyną.

– W świecie zdominowanym przez nowoczesne technologie, które szybko się zmieniają, wielu ludzi odczuwa zagubienie i nie nadąża z nauką obsługi i funkcjonalności wielu urządzeń. Nasz Doradca ma ułatwić przeciętnemu użytkownikowi poruszanie się po wirtualnym świecie. Program, opierający się na sztucznej inteligencji, dzięki avatarowi (postaci) umieszczanemu na stronie internetowej pozwala użytkownikom zadać pytanie w naturalnym języku i uzyskać niezbędne informacje – wyjaśnia **Aleksandra Gorzawska** ze Stanusch Technologies S.A.

Szybko rozwijający się sektor IT spowodował, że pierwotny system został stopniowo zmodernizowany i ulepszony. Dziś Wirtualny Doradca jest częścią Platformy Enterprise Smart Data, umożliwiającej zarządzanie wiedzą (gromadzenie informacji oraz pobieranie ich z zewnętrznych źródeł) i udostępnianie jej za pomocą dowolnego medium komunikacyjnego (np. strona www, e-mail, formularz kontaktowy, kiosk informacyjny, telefon). W skład innowacyjnej platformy, oprócz Wirtualnego Doradcy, wchodzi m.in.: SmartSearch

– wyszukiwarka semantyczna dająca pracownikom, klientom i partnerom dostęp do konkretnych informacji lub dokumentów znajdujących się na danej stronie internetowej. Dodatkowym elementem jest SmartPortal – strony internetowe zaprojektowane w technologii Web 3.0, których przeglądanie przez użytkownika odbywa się za pomocą poleceń i pytań wpisywanych do okna dialogowego. Ułatwia on znalezienie konkretnych informacji na coraz bardziej przeładowanych danymi stronach internetowych. W pakiecie jest również Wirtualna Hostessa – interaktywny kiosk informacyjny z technologią rozpoznawania mowy.

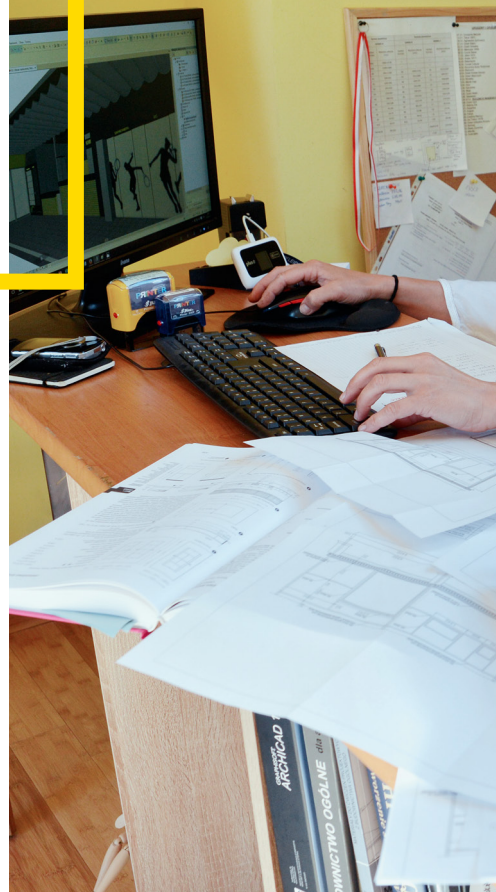
– Klient ma możliwość dowolnej zmiany zasobów naszej platformy i dodawania własnych, zewnętrznych rozwiązań. Stworzony przez nas system, dzięki uniwersalnemu mechanizmowi przetwarzania języka naturalnego, może być też zaadaptowany na potrzeby dowolnego języka – wyjaśnia.

Nie ulega wątpliwości, że unijne fundusze i dynamicznie rozwijający się sektor teleinformatyczny dają przedsiębiorstwom wiele możliwości do wykorzystania. Najbliższe lata będą kluczowe w podnoszeniu poziomu innowacyjności teleinformatycznej naszego regionu. Tym bardziej, że technologie informatyczno-komunikacyjne są jedną z trzech inteligentnych specjalizacji województwa śląskiego (obok medycyny i energetyki), czyli obszarów, w których nasz region dysponuje największym potencjałem rozwojowym. Szczegółowe informacje na temat konkursu ŚCP znaleźć można na stronie: www.scp-slask.pl. ■

Łukasz Karkoszka

WEŹ DOTACJĘ, ZAŁÓŻ FIRMĘ!

Marzysz o założeniu własnej firmy, ale nie masz na to pieniędzy? Jesteś przedsiębiorczy, ale przydałyby Ci się szkolenia z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej? Pomoże Ci Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach, który wdraża działania związane ze wsparciem osób mających pomysł i chcących sobie stworzyć miejsce pracy. Środki na ten cel przewidziane są w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO WSL), Poddziałanie 7.3.3 Promocja samozatrudnienia i Działanie 7.2. Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia.

DUŻE PIENIĄDZE!

Wojewódzki Urząd Pracy rozstrzygnął konkurs na projekty, które będą realizowane w ramach Poddziałania 7.3.3 RPO WSL 2014-2020. 14 lipca na stronie www.efs.wup-katowice.pl pojawiła się lista zakwalifikowanych przedsięwzięć. Będą je realizowały między innymi fundacje, agencje przedsiębiorczości i rozwoju czy centra szkoleniowe. Wojewódzki Urząd Pracy rozdzieli pomiędzy wszystkie podmioty prawie 17,5 mln zł (4 mln euro).

– Środki będą przyznawane adekwatnie do zadań i liczby osób objętych wsparciem w ramach danego przedsięwzięcia. Maksymalnie na jedną osobę przypadną 72 tysiące złotych, z czego dotacja wyniesie nie więcej niż 25 tysięcy złotych. Pozostała kwota to koszty innego rodzaju, takie jak wsparcie doradczo-szkoleniowe i pomostowe – mówi dyrektor WUP w Katowicach

Grzegorz Sikorski. – Poza tym, każda osoba bezrobotna będzie mogła skorzystać z doradztwa i szkoleń z zakresu zakładania i prowadzenia firmy. Zajęcia będą odbywały się na trzech poziomach: podstawowym (dla osób bez żadnej wiedzy na ten temat), średnio zaawansowanym (dla tych, którzy posiadają ogólną wiedzę teoretyczną z zakresu prowadzenia działalności) i zaawansowanym (dla osób, które prowadziły już wcześniej firmę). Wsparcie pomostowe finansowe (do wysokości kwoty minimalnego wynagrodzenia), udzielane przez 6 lub 12 miesięcy od rozpoczęcia działalności, pomoże nowym podmiotom gospodarczym zminimalizować koszty w pierwszym okresie działania, nim firma zacznie przynosić zyski.

Prawdopodobnie już we wrześniu wybrane instytucje rozpoczną rekrutację uczestników.

Przedsięwzięcia będą skierowane do osób powyżej 30. roku życia, bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo należących do co najmniej jednej z poniższych grup:

- kobiety,
- osoby powyżej 50. roku życia,
- osoby z niepełnosprawnościami,
- osoby długotrwale bezrobotne,
- osoby o niskich kwalifikacjach.

W latach 2007-2013 w województwie śląskim dzięki unijnym dotacjom powstało ponad 24 tys. firm założonych przez osoby bezrobotne. W obecnej perspektywie łącznie na wzrost aktywności zawodowej bezrobotnych (Priorytet VII) zarezerwowano ok. 224, 3 mln euro.

Katarzyna Szymonik (z lewej) dzięki unijnej dotacji założyła studio projektowe, a Anna Pięta butik odzieżowy

TO DZIAŁA!

Podobna forma wsparcia na rozpoczęcie działalności do tej, która będzie realizowana w Poddziałaniu 7.3.3, jest już prowadzona w ramach Działania 7.2 w trybie pozakonkursowym. Tu projekty realizują wyłącznie powiatowe urzędy pracy, a uczestnikami są zarejestrowani bezrobotni. Dotacje na stworzenie własnej firmy udzielane są tym, którzy przedstawili ciekawe pomysły i dopełnili wszystkich wymaganych formalności (m.in. napisali biznesplan przyszłego przedsiębiorstwa). Jedną z takich osób jest Katarzyna Szymonik z Piekar Śląskich, która założyła Studio Wyjątkowych Wnętrz, specjalizujące się w projektowaniu i aranżacji pomieszczeń, zarówno dla klientów indywidualnych, jak i dla firm.

– Z zawodu jestem architektem i marzyłam o własnym studiu projektowym. Niestety nie było mnie stać na zakup specjalistycznego sprzętu: programu graficznego CAD i komputera działającego w 3D. Dowiedziałam się, że Powiatowy Urząd Pracy w Piekarach Śląskich udziela dotacji na rozpoczęcie własnej działalności. Postanowiłam spróbować i udało się. Otrzymałam dofinansowanie, które pozwoliło mi zrealizować marzenia – mówi **Katarzyna Szymonik**. – Firma istnieje od kilku miesięcy, ale bardzo szybko się rozwija. Regularnie biorę udział w targach i konferencjach, gdzie poznaję najnowsze trendy w projektowaniu wnętrz. Z każdym dniem przybywa mi klientów. Mam nadzieję, że na tyle rozwinę firmę, że w przyszłości będę zatrudniała pracowników – dodaje. Z pomocy Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach postanowiła skorzystać Anna Pięta. Pod

koniec października 2015 roku otrzymała dotację i założyła Pracownię Projektową NAGA.

– Stworzyłam własną markę odzieżową dla nowoczesnych kobiet, w której stawiam na jakość i niepowtarzalność. Projektuję ubrania na co dzień oraz na wyjątkowe okazje. Moja specjalność to suknie koktajlowe – mówi **Anna Pięta**.

W przyszłości właścicielka planuje poszerzyć swoją ofertę o linię ubrań inspirowanych kulturą regionalną i przeznaczonych dla kobiet w ciąży.

– Moda to moja największa pasja. Od lat tworzę własne projekty, a teraz mogę je także sprzedawać. Grono moich klientek jest już spore i stale się powiększa – dodaje. Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej cieszą się od lat ogromnym zainteresowaniem. W latach 2007-2013 w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki aż 24 610 osób uzyskało dofinansowanie na założenie własnej firmy.

Szczegółowe informacje na temat zasad rekrutacji i udziału w projektach można uzyskać w Punkcie Kontaktowym EFS Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach przy ulicy Kościuszki 30 (parter, pokój nr 2; czynny od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.30 do 15.30), tel: 32 757 33 11 oraz na stronie www.efs.wup-katowice.pl. ■

Dominik Wójcik

STYPENDIA NAUKOWE - INWESTYCJA W TALENT

We wrześniu rusza rekrutacja do drugiej edycji projektu „Śląskie. Inwestujemy w talenty”, realizowanego przez Wydział Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt polega na finansowym wsparciu najzdolniejszych uczniów szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych w województwie śląskim w zakresie przedmiotów ścisłych oraz znajomości języków obcych. W ubiegłym roku wpłynęło 535 wniosków, spośród których wybrano 460 uprawniających do przyznania stypendium. W tym roku wsparciem zostanie objętych 600 uczniów. Stypendia w wysokości 500 zł miesięcznie przyznawane będą na czas trwania zajęć dydaktyczno-wychowawczych (tj. 10 miesięcy) w roku szkolnym 2016/2017.

DOBRY WYBÓR

Wysokie kwalifikacje w zakresie nauk ścisłych i znajomość języków obcych otwierają dziś drzwi do zawodowej kariery. Ten potężny sektor nauki ma również istotne znaczenie w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy. Wspieranie młodzieży w zgłębianiu tej tematyki to istotne zadanie polskiego systemu edukacji. Jak pokazują badania, młodzi ludzie tak ważne dla swojej zawodowej przyszłości decyzje podejmują stosunkowo wcześnie – nawet w wieku 13 lat. Na tym etapie nauki zazwyczaj decydują bowiem, w którym kierunku będą dalej podążać – czy będą to przedmioty ścisłe, czy jednak humanistyczne. Aby zwiększyć liczbę wysokiej klasy specjalistów w polskiej gospodarce, niezbędne jest zachęcanie młodego pokolenia już na etapie gimnazjum (a następnie szkół ponadgimnazjalnych) do przychylnego spojrzenia na przedmioty w powszechnej opinii uważane za trudne, np. matematykę, fizykę czy chemię.

W województwie śląskim od lat podejmowane są działania związane z promocją przedmiotów ścisłych m.in. poprzez stypendia naukowe. Już za miesiąc rusza program stypendialny „Śląskie. Inwestujemy w talenty – II edycja”, mający sprawić, że młodzi chętniej będą wiązać swoją przyszłość z zawodami z obszaru nauk matematyczno-przyrodniczych, informatycznych lub języków obcych.

TYLKO DLA NAJLEPSZYCH

Regulamin przyznawania wsparcia w ramach projektu radni Sejmiku Województwa Śląskiego zatwierdzili w czerwcu br. Przedsięwzięcie realizowane jest w ramach Poddziałania 11.1.5 *Efektywny rozwój dzieci i młodzieży*

– program stypendialny Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014-2020. Aby zakwalifikować się na listę najlepszych, trzeba spełnić kilka warunków.

Osoby ubiegające się o stypendium muszą uczęszczać do szkoły gimnazjalnej lub ponadgimnazjalnej i na stałe mieszkać na terenie województwa śląskiego.

Kryteria obowiązkowe obejmują osiągnięcie wysokiego wyniku ze sprawdzianu zewnętrznego na zakończenie szkoły podstawowej lub egzaminu gimnazjalnego. Uczniowie są zobligowani uzyskać 100% punktów z matematyki oraz przynajmniej 97,5% z języka obcego (w przypadku uczniów, którzy przystępowali do sprawdzianu w 2014 roku wynik powinien wynosić przynajmniej 97,5% wszystkich możliwych do zdobycia punktów, tj. 39 pkt). Uczniowie mogą zwiększyć swoje szanse na stypendium, jeśli uzyskali ze sprawdzianu zewnętrznego lub egzaminu gimnazjalnego 100% z języka obcego, a także jeśli są laureatami lub finalistami olimpiad i turniejów co najmniej II stopnia lub konkursów o zasięgu co najmniej wojewódzkim, zorganizowanych na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu. Jednym z kryteriów dodatkowych jest także posiadanie aktualnego orzeczenia o niepełnosprawności, co pozwoli na wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z niepełnosprawnościami.

Pod uwagę brana jest także średnia ocen znajdujących się na świadectwie z poprzedniego roku szkolnego, tj. 2015/2016 (co najmniej 4,50) oraz średnia wybranych przez ucznia trzech przedmiotów matematycznych, przyrodniczych, językowych lub informatycznych (co najmniej 5,00). Kandydaci na stypendystów nie mogą również pobierać innego stypendium za wyniki w nauce finansowanego ze środków publicznych, którego wartość w skali roku szkolnego przekracza 1 180,00 zł.

Obraz licencjonowany przez Depositphotos.com / Drukarnia Chroma

Stypendia naukowe w roku szkolnym 2016/2017 przyznane zostaną 600 najzdolniejszym uczniom na okres dziesięciu miesięcy (czas trwania zajęć dydaktyczno-wychowawczych). Środki będzie można przeznaczyć m.in. na pomoce dydaktyczne (podręczniki, sprzęt laboratoryjny), sprzęt komputerowy, kursy czy opłaty czesnego. W tym czasie stypendysta będzie również objęty opieką nauczyciela, pedagoga szkolnego lub doradcy zawodowego zatrudnionego w szkole, do której uczęszcza, co pozwoli na dostosowanie kompleksowego wsparcia edukacyjnego dla takiego ucznia. Rekrutacja do projektu rozpocznie się we wrześniu br.

Więcej informacji dostępnych jest na stronie internetowej: www.efs-stypendia.slaskie.pl. Projekt „Śląskie. Inwestujemy w talenty” realizowany jest w ramach Poddziałania 11.1.5 *Efektywny rozwój dzieci i młodzieży – program stypendialny* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 i finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. ■

Klaudia Dąbrowska

RANKING POLSKICH SZKÓŁ

Ranking STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) Perspektywy 2016, prezentuje poziom, jaki osiągnęły polskie szkoły (licea i technika) w zakresie dziedzin matematycznych, informatycznych czy przyrodniczych. Ma on za zadanie promować wśród młodzieży pasję do nauk ścisłych oraz inspirować do podejmowania studiów na kierunkach inżynierskich. W rankingu wskazane zostały szkoły średnie, które najlepiej przygotowują przyszłych studentów do podjęcia nauki na tych kierunkach. Tegoroczne ogłoszenie wyników odbyło się na przełomie maja i czerwca podczas międzynarodowej konferencji „STEM Education for Innovation” w Centrum Nauki Kopernik w Warszawie. Zwycięzcami edycji w kategorii licea zostało XIV LO im. Stanisława Staszica w Warszawie, natomiast najlepszym z techników okazało się Technikum Łączności nr 14 w Krakowie. W pierwszej setce znalazło się siedem szkół średnich z województwa śląskiego.

MIJSCA	NAZWA SZKOŁY
12	V Liceum Ogólnokształcące w Bielsku-Białej
39	II LO z Oddz. Dwujęz. im. A. Frycza Modrzewskiego w Rybniku
43	VIII LO z Oddz. Dwujęz. im. M. Skłodowskiej-Curie w Katowicach
46	III Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Katowicach
77	IV Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Staszica w Sosnowcu
92	Liceum Ogólnokształcące FILOMATA w Gliwicach
98	I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Smoleńca w Bytomiu

LOKALNE PROJEKTY NA MIARĘ POTRZEB

Ponad 1,1 mld euro zainwestują śląskie samorządy do 2020 roku w ramach Zintegrowanych/Regionalnych Inwestycji Terytorialnych. Wdrażanie nowego instrumentu wsparcia realizowanego w ramach RPO WSL nabiera tempa. Pierwsze konkursy już za nami. Poniżej zamieszczamy informacje o tym, jakie nabory w poszczególnych subregionach województwa śląskiego ogłoszone zostaną w najbliższych tygodniach.

ZIT CENTRALNY

Zrzeszający 81 jednostek samorządu terytorialnego Związek Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego planuje ogłoszenie sześciu konkursów na przełomie sierpnia i września.

W najbliższym czasie ruszy nabór w ramach Poddziałania 7.3.1. *Promocja samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych*. Unijne środki trafią do instytucji, które przeznaczą je na bezzwrotne dotacje dla osób bezrobotnych planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej, a także na wsparcie doradczo-szkoleniowe i pomostowe. Na ten cel wydanych zostanie ok. 14,9 mln zł.

W tym samym terminie ruszy konkurs z Poddziałania 12.1.1 *Infrastruktura wychowania przedszkolnego*. Na wsparcie mogą liczyć beneficjenci planujący inwestycje związane m.in. z budową i przebudową przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. Do wydania jest ponad 10,7 mln zł.

We wrześniu będzie można składać wnioski na konkurs w ramach Poddziałania 4.5.1. *Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie*. Pieniądze (ok. 262,4 mln zł) przeznaczone zostaną na budowę lub przebudowę liniowej i punktowej infrastruktury transportu zbiorowego (np. zintegrowane węzły przesiadkowe, drogi rowerowe, parkingi Park&Ride i Bike&Ride, buspasy,

systemy miejskich wypożyczalni rowerów); wdrażanie inteligentnych systemów transportowych (ITS) i zakup taboru autobusowego.

Także we wrześniu ogłoszony zostanie nabór w ramach Poddziałania 8.3.1 *Realizowanie aktywizacji zawodowej poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej*. Dofinansowane będą przedsięwzięcia związane z wdrażaniem programów zdrowotnych w kierunku wczesnego wykrywania nowotworów m.in. jelita grubego, piersi, szyjki macicy. Na ten cel zarezerwowano ponad 2,9 mln zł. Przełom września i października to konkursy w ramach Poddziałania 7.4.1 *Outplacement* (wsparcie dla pracowników przedsiębiorstw zagrożonych zwolnieniem z przyczyn dotyczących zakładu pracy) z pulą środków ok. 3 mln zł oraz Poddziałania 10.2.1 *Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych* (roboty budowlane w zdegradowanych budynkach w celu ich adaptacji na mieszkania socjalne, wspomagane i chronione lub centra usług społecznościowych) z budżetem 11,8 mln zł.

Więcej informacji na stronie internetowej:
www.subregioncentralny.pl ■

Budżet
planowanych
naborów

Liczba
planowanych konkursów
do końca 2016 roku

16

636,4 mln zł

RIT POŁUDNIOWY

W subregionie południowym w sierpniu i wrześniu trwa nabór w ramach Poddziałania 7.3.2 *Promocja samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych*, którego celem jest rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Na ten cel zarezerwowano ok. 1 mln zł. Ponadto ogłoszony zostanie również konkurs w ramach Poddziałania 12.1.2 *Infrastruktura wychowania przedszkolnego*, którego celem będzie zwiększenie liczby miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego. Na ten cel zarezerwowano 8,5 mln zł. Także we wrześniu będzie można składać wnioski w odpowiedzi na konkurs dla Poddziałania 4.5.2 *Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie*. Unijne środki będzie można wydać na budowę lub przebudowę liniowej i punktowej infrastruktury transportu zbiorowego; wdrażanie inteligentnych systemów transportowych (ITS); zakup taboru autobusowego i poprawę efektywności energetycznej oświetlenia. Do wydania jest ponad 7,5 mln zł.

Z kolei na przełomie września i października ruszy konkurs w ramach Poddziałania 10.2.2 *Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomagane i chronione oraz infrastruktury usług społecznych*. Wśród beneficjentów rozdysponowana zostanie pula 12,4 mln zł.

Więcej informacji: www.um.bielsko.pl – zakładka „RIT”. ■

Budżet
planowanych
naborów

119 mln zł

Liczba
planowanych konkursów
do końca 2016 roku

12

RIT PÓŁNOCNY

W subregionie północnym w najbliższych tygodniach ogłoszone zostaną trzy konkursy. Pierwszy z nich dotyczyć będzie promocji samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych (Poddziałanie 7.3.2). Wsparcie skierowane jest do bezrobotnych, którzy planują uruchomienie własnej działalności gospodarczej. Na ten cel zarezerwowano 4 mln zł.

Aby poprawić jakość życia mieszkańców tej części regionu, na przełomie sierpnia i września rozpocznie się nabór na projekty związane z budową i rozbudową infrastruktury wychowania przedszkolnego (Poddziałanie 12.1.2). Do wydania jest 7,5 mln zł. Specjalna pula środków przeznaczona zostanie na rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomagane i chronione oraz infrastruktury usług społecznych (Poddziałanie 10.2.2). Konkurs zaplanowano na przełom września i października br. Do rozdysponowania będzie 14 mln zł.

Więcej informacji: www.fe.czeszochowa.pl – zakładka „RIT”. ■

25,5 mln zł

Budżet
planowanych
naborów

Liczba
planowanych konkursów
do końca 2016 roku

3

RIT ZACHODNI

Najmniejszy z subregionów województwa śląskiego – subregion zachodni – do końca tego roku ogłosi aż 11 naborów. Już pod koniec sierpnia będzie można ubiegać się o środki na działania związane z promocją samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych (Poddziałanie 7.3.2). We wrześniu natomiast rozpocznie się nabór wniosków związanych z realizacją inwestycji związanych z wprowadzaniem niskoemisyjnego transportu miejskiego i efektywnego oświetlenia (Poddziałanie 4.5.2). Podobnie jak w przypadku pozostałych subregionów, także w zachodnim rozpoczną się działania związane z inwestycjami w mieszkalnictwo socjalne, wspomagane i chronione oraz w infrastrukturę usług społecznych (Poddziałanie 10.2.2).

Więcej informacji na stronie: www.subregion.pl – zakładka „Regionalne Inwestycje Terytorialne”. ■

118,45 mln zł

Budżet
planowanych
naborów

Liczba
planowanych konkursów
do końca 2016 roku

11

Główny Punkt Informacyjny w województwie śląskim

ul. Dąbrowskiego 23, parter, sektor C
40-037 Katowice

godziny otwarcia:

poniedziałki: 7.00–17.00

od wtorku do piątku: 7.30–15.30

telefony:

32 77 40 172

32 77 40 193

32 77 40 194

więcej na www.rpo.slaskie.pl